

Andreas Daniel Habichhorst Hinricus Hierner

Dissertationum Exegeticarum De Melchisedeco Ad Gen. XIV. 18. seqq. & Ebr. VII. 1. sqq. Secunda; (Antehac A. 1681 Gryphiswaldiae data occasione proposita, iam vero ... revisa & recusa) Exponens Originem Viri ac Stirpem

Rostochi[i]: Wepplingius, 1698

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn881378690>

Druck Freier Zugang

RU theol. 1698

Habichhorst, Andr. Dan.

18

DISSERTATIONUM EXEGETICARUM
DE

MELCHISEDECO 310

Ad GEN. XIV. 18. seqq. & EBR. VII. 1. sqq.
SECUNDA;

(Antehac A. 1681 Gryphiswaldiæ datâ occasione proposita, jam verò
ob exemplarium ejus defectum, ut Tractatus hic, novem Dissertatio-
nibus constans, integer exstaret, nonnullorum desiderio
revisa & recusa)
Exponens

ORIGINEM VIRI ac STIRPEM,

Quam
Auxiliante Deo. Homine & R. FCte Theol. consentiente,
PRÆSIDE

**ANDREA DANIELE
HABICHHORSTIO,**

S. Th. D. ejusdemq; PP. & Seren. Duc. Me-
kelb. Consiliario Consistoriali, Collegiique Proff. Ducalium
& FCtis Theol. Seniore,

In illustris & perantiquæ Rostoch. Academiæ AUD. MAJORI,
ad. d. 30. April. Anno 1698. ventilandam proponit

HINRICUS HIERNER Hollatus.

Rostochi Typis JOH. WEPPLINGII Univ. Typogr.

CAPITIS I. DE MELCHISEDECI PERSONA

MEMBR. IV.

DE PERSONÆ MELCHISEDECI ORI- GINE SIVE STIRPE.

PUNCTUM I.

Origenem ejus specialem reticere & ignorari do- DISP. II.
cet, causasq; reticentie falsas verasq; recenset. recusa.

S. I.

Vandoqvidem satis jam ex superiori-
bus innouit, Melchisedecum non
fuisse Angelum, neq; Spiritum S. neq;
Filium Dei, sed hominem; nunc porro
nobilissima movetur qvæstio de hu-
mana hujus persona origene seu ma-
joribus & stirpe. Ad hanc verò qvæ-
stionem rotundè respondemus cum
Prudentio Poeta præfat. *ὁ υἱοῦ μαχ.*
Melchised. k quâ stirpe, quis majori-
bus o. tus fuerit, ignotum esse, uni

cognitum DEO. Moses enim primæ conditor historiæ ori-
genem ejus silentio planè involvit: Unde & Apostolus ad Ebræos
c. 7. Melchisedecum dicit *ἀγνευλόγητον*, i. e. *cujus generatio*
non recensetur. Cur verò ortum ejus Moses reticeat, disputatur.
Athanasius causam affert, quod imprecationibus ejus effectum sit,
ut terra ima dehisceret, patremq; illius & cunctos absorberet con-
sangvineos. Quam quidem Athanasii rationem Cuneus supra ci-
tatus Traæt. de Rep. Ebr. miro ceteroqvi eruditionis & venustatis
opusculo, l. 3. c. 3. p. 416. *figmentum* judicat, quod omnes futuri
tatis numeros impleat, non temerè tamen Patrem gravissimum
talia scripsisse crediderimus: siquidem fama istius rei in oriente
non omnino fuit nulla, cum vestigia ejus monstrare nobis videtur
Perdicæ, Protonotarius Ephesus in *ἱεράσῃ* sua Hierosolymo-
rum, in *Συμμικθῆ* Allatii lib. prior. p. 69. ubi inter alia hæc habet:

C

Μικρὸν

Μικρὸν ὃ πύτης γεροντὶς ἐδοῦρον ὁ γείχης
 Οἶκος κατόδης ἀσεβῶν τ' καὶ ἀπειθεῶντων
 Ἰουδαίῃ καὶ τ' Ἀσιωτῶν εἰδωλολατρῶντων,
 Ἐξ ὁσφύου πύθ' ἰδὼν ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ δεήσει h. e.

*Si paulum ab hac (sc. porta clausa) recesseris sub manibus,
 Cernes domus nefariorum, quinecem*

Subiere, JOSEDAE, idololatrarum quoque

Precibus sacra MELCHISEDEK stirpe editi.

§. 2. Judæi verò & alii quidam, paulò post à Pererio nomi-
 nandi causam hujus silentii inquireres somniant, fieri id honesta-
 tis causâ, quia Melchisedek, filius sit scorii. Vid. Epiphan. hæres.
 55. l. 2. p. 212, & Centur. Magdeb. Cent. 4. c. 15. p. 1465. Cete-
 rum concidii horum delirus sermo, (ut Epiphaniî responsione uta-
 mur) nam & Rabah meretrix est & scripia est. Torniiellus in An-
 nal. V. T. ad annum mundi 2118. n. 7. hanc sententiam refutans:
 Hæc, inquit, modicam præ se ferre videntur probabilitatem, cum
 in sacris libris non semel facta sit mentio parentum etiam illorum,
 qui de illicito concubitu sunt geniti, puta de Moab & Ammon,
 Phares & Zarah, de Jephthe, de Abimelech filio Gedeonis & aliis.
 Bene quoque hic Pererius Comment. ad Genesim p. 539. Quod in-
 quit, Hebræi, Eustathius Antiochenus & Suidas dixerunt, pro-
 pterea genus Melchisedeci taceri, quod fuerit scorii filius & dete-
 stabili satù progenitus, id nec probare ipsi possunt, & ut ita tamen
 fuisset, non propterea tamen genus & parentes ejus taceri debui-
 sent. Quis enim nescit in lib. Jud. 8. memorari Abimelech & Jeph-
 the ex meretricibus natos, & Gen. 38. ex incestu procreatos Pharez
 & Zare, quorum tamen genus & parentes recensentur. Cornelius
 tandem à Lapide Comment. in Epist. ad Ebr. c. 7. commentum hoc
 Vocans incredibile: quomodo, inquit, talis evenus fuisset ad Re-
 gnum & Pontificatum?

§. 3. Veram autem silentii hujus causam sciscitantibus idem
 Cornelius à Lapide ibid. respondet, ita pergens: Respondeo igitur,
 ad litteram hæc causa dari potest, quod Scriptura ferè tantum Ju-
 deorum historiam & genus pertexat usque ad Christum, ut con-
 flet, cum ex Abram, Juda & Davide esse natum, sicut iisdem pro-
 miserat DEUS. Unde nec omnium Ebræorum natales percerasset
 Scrio.

Scriptura: nec enim Elia, Danielis & aliorum parentes nominati
 Gentium autem genealogiam negligi & vix curat Scriptura. Mel-
 chisedek autem erat Gentilis, non Judeus. Pari modo Jobi 1. Jobi,
 (licet famosissimus esset Vir, imò Rex,) pater, mater & genealogia
 non recensentur. Ita Corn. à Lap. cujus responsio & silentii Mo-
 saici ratio, utut nobis non improbetur, tamen & alia est addenda:
 scilicet singulari DEI consilio reticeri ejus originem, ut Melchise-
 decus hac quoque ratione typum quodammodò CHRISTI æterni
 Sacerdotis nostri gerere, sive ut Apostolus ad Ebr. c. 7. 3. loquitur,
 ἄφωτος ὢν h.e. adsimilari CHRISTO posset, qui verè fuit ἀπά-
 τωρ & c. uti ex seqq. clarùs patebit. Sed & hanc rationem idem
 Cornelius à Lap. paulò post l. c. p. 882. insinuat dicens: Talem
 proponit nobis Scriptura Melchisedecum, ac si repentiissimè de celo
 delapsus in terris apparuisset, & mox in celum & solium se recepisset,
 nullà scilicet parentum ejus, nativitatìs aut mortis factam en-
 tione, ut hac ratione typus esset CHRISTI celestis & æterni Ponti-
 cis nostri.

PUNCTUM II

*Silentium Mosis simplicissimam esse inter alias
 causam, cur Melchisedecus, ad Ebr. 7. 3. dicatur ἀπάτωρ, &c.
 h.e. sine patre, sine matre, &c. exponit, simulq; Cunei &
 Asseclarum exceptiones à Molinæo relatas,
 refutat.*

§ 1. Ut igitur ex dictis causa patet, cur origo Melchisedeci
 fuerit silentio à Mose involuta: ita silentium illud Mosaicum cau-
 sa est simplicissima, cur Apostolus ad Ebr. 7. Melchisedecum cu-
 jus historiam v. 1. ex Mose breviter recensuerat) mox v. 3. dicat
 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀφωαγόνητον, μητὶ δὲ χλὺ ἡμερῶν, μητὶ
 ζωῆς τέλει ἔχοντι. Adèòq; verba illa ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, sine
 patre, sine matre, (quibus ceteroqui abutuntur, qui Melchisede-
 cum nolunt fuisse hominem) non sunt absolutè & præcisè intelli-
 genda, quasi patre & matre revera caruerit, & instar Veneris apud
 Poetas è spuma maris subitò prodierit; sed secundum quid, quòd
 C 2 pater

pater & mater, ortusque & obitus ejus memoria in Scripturis non
sunt proditi; & *relatè*, respectu genealogiæ Leviticæ, seu respectu
Sacerdotum Leviticorum, quorum genealogia scripta est. Cum
enim Levitæ Sacerdotio fungi haut potuerint, nisi genealogiâ Le-
viticâ gauderent; CHRISTUS verò tanquam oriundus ex tribu
Jhuda, Ebr. 7. 14 genealogiam suam ad stirpem Levi sive Aaronis
successores referre nesciat, adeòq; respectu illius seriei Leviticæ
fuerit ἀγενεαλόγητος? hinc etiam genealogiæ Melchisedeci
(qui CHRISTO assimilatus est, Ebr. 7. 3. h. e. factus similitudo seu
typus) nulla in Genesi habetur ratio, quippe quæ ad Sacerdotium,
quoungebatur, nihil attinebat, adeòq; sine parte & matre fuit in
genealogia, ut pote quæ descripta non est.

§. 2. Patet illud (1) ex adjuncta voce ἀγενεαλόγητος: *γενεαλογεῖν* enim idem est quod recensere vel describere originem
& seriem generis sive genealogiam instituire, ut *γενεαλογεῖν* Ἰσγ
Θεός, i. e. Deorum originem & seriem enarrare, quod fecit Hesiodus
in Theogonia. Hinc compositum verbale ἀγενεαλόγητος non
significat eum, qui stirpe & genere planè destituitur, sed cujus stirps
& genealogia vel origo generis non recensetur aut describitur.
Vid. *Erasmus Schmidius* ad Ebr. 7. 3. & *Cornelius à Lapide* Comm.
ad Ebr. 7. 3. p. 88. & *Scapula*, qui hanc ipsam etiam significatio-
nem in Lexico Græco-Lat. ponit p. 940. *Heinsius* quoque in Exer-
cit. Sacr. ad Ebr. 7. 3. p. 564. & quidem ad voces ἀπάτωρ & ἀμή-
τωρ testatur, quòd ne Græci quidem aliter nonnunquam loquan-
tur, cum id, non quod non est, sed quod scriptum non est, esse ne-
gant. Ubi & seqq. addit: ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ igitur est, quod
illi (Græci) dicerent ἀχαφοὶ ὃ αὐτῷ δὲ τοκῆς καὶ τὸ γένος &c.
Ita Horatius lib. 2. Satyr. *sine gente* dixit eum, cujus genus igno-
ratur. Hinc etiam Syrus, interpret vetustissimus, clarè satis
hæc verba ἀπάτωρ &c. ita vertit: *Cujus neque pater neque ma-
ter scribuntur in generationibus.* Unde & rectè Epiphanius hæ-
res. 55. τὸ ὃ ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ ἔδειξεν τὸ μὴ ἔχειν αὐτὸν πα-
τέρα ἢ μητέρα, ἀλλὰ δείξει τὸ μὴ εἶναι τῇ θεῷ γεγραπὴ κατὰ τὴν φα-
νερὰν ἐπωνυμίαν.

§. 3. Patet idem (2) clariùs ex seqq. ejusdem Apostoli ver-
bis Ebr. 7. v. 5. & 6, ubi non tantum differentia inter utroque Sa-
cerdo-

cērdotes, nempe Leviticos & Melchise dekum, exponitur, sed
 Melchisedek disertè dicitur μὴ γινώσκουσιν ἐξ αὐτῶν, id est
 cujus genealogia non recensetur ex illis, sc. Sacerdotibus Leviticis.
 Ecce, qvomodo Melchi sedek sit ἀγινώσκουσιν ἀπ' αὐτῶν scil.
 non absolute, sed relativè respectu genealogiæ Sacerdotum Levi-
 corū, in qvā CHRISTUS etiā, antitypus ille, non reperitur. Ebr
 7. v. 13. & 14. Si ergò genealogia ejus non recensetur ex illis, scil.
 Levitis, ergo aliam habuit qvām Levitæ genealogiam, licet non
 scriptam. Unde Epiphanius hæres. 55. p. 394 ἐπειδὴ οὐκ εἶ-
 δὲται τὸ ἱσραηλῶν γένος, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἄλλων ἀνθρώ-
 πων: b. c. Quandoquidem non ex ipsis Israelitis genus ejus
 recensetur, recensetur verò ex aliis hominibus. Circa qvæ Epipha-
 nii verba qværerè obiter libet, qv id in mente fuerit Epiphanio,
 ut loco Ebr. 7. 6. ἐξ αὐτῶν, addiderit hic interpretamentum ἱσ-
 ραηλῶν, qvāsi de Israelitis jam circumcisis Apostolus agat?
 Credimus qvidē cum Heinso, addidisse propterea, ut suam con-
 firmaret opinionē, Melchisedekum fuisse Sacerdotem ἐξ ἀκρο-
 βυστίας seu ex præputio. Ita enim Epiph. paulò antè verba jam
 citata: εἰδὲ γὰρ τὸ ἱερεῖον ὅτι οὐκ εἶναι οὐδὲν θεῶν πρὸς τὴν
 περὶ τὸν μὲν τὸ Ἀβελὶν προσέτιναι ἵνα ἐν ἀκροβυστία ἱερεῖον ἱ-
 εραγῶσι. Ceterum uti memoria doctissimo imposuit Viro, (ver-
 ba sunt Heinsii in Exerc. Sacr. ad Ebr. 7. 6.) qv ἐξ αὐτῶν interpre-
 tatur ἐξ ἱσραηλῶν, cum de Levitis præcedat: ita non cogita-
 bat, ne Abrahamum qvidem eo tempore, qvo Melchisedeko oc-
 currit, circumcisum fuisse, cum Melchisedeci historia Gen 14
 describatur, circumcisio autem c. 17. demum instituatur. Ibi e-
 nim v. 20. hoc est pactum meum, &c. porrò v. 24 Abraham no-
 naginta erat annorum, cum circumcidit carnem præputii sui.
 Qvomodo Melchisedek ergò, Dei altissimi Sacerdos, in circum-
 cisis & exiis fuisse dicitur, ut ἵνα ἁπλῶς ἐν πειρασμῶς sic op-
 ponatur? qv & ipse, cum adhuc circumcisis nemo esset, in-
 circumcisis fuit, nisi qvis Chaldaeos, è qvibus Pater credentium
 vocatus fuit, circumcisos dicat, aut ἀκροβυστία potius qvām ido-
 lolatria iis objici potuerit, cum circumcisis exiis nemo dici pos-
 sit, nisi prolepsi qvis utatur: Adde, qvòd ab aliis Melchisedek ibi

fatis distinguitur, qui Sacerdos non מלך, multò autem mi-
nus מלך, sed מלך עליון h. e. DEI summi, fuisse dicitur.

S. 4. Tertio hic monemus, ex verbis Ebr. 7. 3. quibus Mel-
chisedek dicitur *assimilatus Filio DEI*, h. e. factus similitudo seu
typus Filii DEI, constare, Apostolum ad Ebr. 7. v. 2. & seqq. non
explicare simplicem Melchisedeci historiam, sed applicare Christo
typum & similitudinem, quam gessit Melchisedecus, adeòq; non
interpretari Moysen secundum historiam, sed juxta figuram vel al-
legoriam typicam, cuius similitudinis vel typi fundamentum jam
præcedd. cap. 5. v. 6. & 10. & cap. 6. ult. posuerat ex Ps. 110. *Tu es
Sacerdos in æternum* עררררר secundum rationem s. similitudinem
Melchisedek. Hoc autem fundamento prius posito, dehinc cap.
7. v. 2. & seqq. conformitates & similitudines inter Christum &
Melchisedecum rimatur. Hinc patet, Melchisedecum ab Apo-
stolo hic dici ἀπαράτοις & similiter, non tam in se & respectu perso-
næ suæ, quam juxta hypothesin figuræ, ita ut Melchisedecus sit
ἀπαράτοις &c. typicè s. per umbram, cuius veritas in Christo exi-
stat. Unde & Nicolaus Hemmingius Comment. in omnes Ep. Pau-
li, ad Ebr. 7. hac de re præclare differens: *In omnibus, inquit, his
attributis & collationis (inter Christum & Melchisedecum) mem-
bris nota sit regula hæc: Sæpe tribuuntur typò, quæ veritati soli
reverè conveniunt. Plurima juxta hanc regulam in V. T. expli-
canda sunt, scilicet de perpetuis statutis, de terra perpetuò possi-
denda, de perpetuo regno Davidis, & de multis aliis ejus generis,
quæ omnia tribuuntur signis, cum sint rerum ipsarum per Metony-
miam. Nam res, quæ his significantur, æterna & perpetua intel-
ligi debent. Sed cur ita loquitur Scriptura? ut mentes homi-
num erigantur ad contemplationes cælestium rerum & æternarum,
quæ significantur rebus terrenis & caducis. Eodem collimat Ri-
verius Exercit. 77. ad Gen. p. 199. dicens. Non opus est Angelo-
rum sapientia, ut hæc intelligantur, sed tantum expendenda est ra-
tio typorum & anityporum, quorum naturam destruant, qui vo-
lunt Apostolum hæc interpretatum fuisse secundam historiam, non
secundum allegoriam typicam. Quâ ratione si in aliis uti vellent,
miras nobis parerent confusiones in Scripturis, si quæcunque de
typo mysticè dicuntur, ea de eodem Physicè intelligerent.*

S. 5.

§. 5. Eadem quoque super hisce verbis (αὐτάρ ἐξ ἀμῆ-
 702), mens est Patrum Græcorum, Chrysostomi, Theophylacti & alio-
 rum, quam Hieronymus laudat ad Evagrium Epistolâ p. 1061. Vol.
 I. aperire voluit, dicens, Patres Græcos censere, uno statim verbo
 ἀποκαλύψαι, & explicari, quomodo verba SINE PATRE, SINE
 MATRE sint intelligenda, non quod absque patre & matre fuerit,
 sed quod subito introducatur in Genesi, occurrisse Abramo à eade hostium
 revertenti, & nec ante nec postea ejus nomen feratur adscriptum. Qui-
 bus ad stipulantur Drusus Comment. ad difficil. Genes. loca p.
 32. & Cornelius à Lapide, qv̄l. c. p. 832. non absolutè, ait, sine gene-
 alogia ducitur, sed quia patre ejus & mater non describuntur in Scrip-
 turis. Collimat huc quoque Franzius in Disp. de persona Chri-
 sti §. 46. ubi Melchisedecum dicit omnino patrem, matrem,
 initium ac finem dierum habuisse, tamen ab Autore ad Ebræos
 QVASI sine patre, sine matre coelitu & delapsum sine principio,
 sine fine vitæ & QVASI æternum propo- ni. Consentient Augusti-
 nus, Cyprianus, Tremellius, Parahlus, Beza, Camero, Chamier, Rive-
 rus, item Gerhardus, Friedlibius & nostrates, quos quidem
 legi, omnes.

§. 6. Neque huic nostræ expositioni ipsa historia Orientalis
 Arabumq; vetustissima refragantur monimenta. Ita enim Sai-
 dus Patriarcha quondam Alexandrinus & Chronici
 Arabici scriptor, referente Hottingero in Smegm. Orient. p. 306.
 Qui verò, inquit, dicunt, Melchisedeco neque initium dierum neque
 vitæ finem fuisse, adducto ad hoc confirmandum dicto Apostoli Pauli, id
 ipsum asserentis, dictum Apostoli Pauli non intelligunt. Schem enim
 filius Noachi, postquam accepisset Melchisedecum, & à Parentibus ejus
 avulisset, non retulit in chartas, tot habuisse annos, quàm ab oriente
 adscendisset, neque tot fuisse natum annis, cum mortuus esset. Erat
 autem Melchisedek filius Phalegi, filii Eberi, filii Schalechi, filii Kenani,
 filii Arphachadi, filii Schemi, filii Noachi, & tamen ex his Patriarchis
 nemo appellatus pater ejus. Hoc tantum, vult Paulus Apostolus
 neminem ex prosapia ejus templo servasse neque etiam filios ac eribus
 ipsi assignari. Matthæus enim & Lucas Evangelistæ referebant an-
 tum capita eribuum: proinde non scripsit Paulus Apostolus nomen pa-
 tris ejus neque nomen matris ejus. Neque dicit Paulus Apostolus,
 neque.

neque patrem habuisse neque matrem, sed tantum, non relatos fuisse eos in genealogias.

§. 7. Tot igitur tantisque gaudentes rationibus pariter ac auctoritatibus, contrariam Hieracitarum aliorumque opinionem tanto magis averſamur. Antequam verò ad examen exceptionum hic dissentientium abeamus, monere ad huc lubet, errare, qui Melchisedekum propterea ἀπαργος, quos dicunt, vel quod nunquam contraxerit nuptias, virgoque vitam transegerit, quod Ignatius Epist. ad Philadelph. & juxta Torniellum Jrenæus itatuunt; vel quod sine prole fuerit, uti Hugo Cardinalis ad cap. 7. Ebr. tradit. Quis enim (verba sunt Tornielli ad annum 2118. n. 7.) seclusa DEI revelatione, de qua nihil proſus constat, hæc scire potuit, aut unde ea desumere, cum neque ullus alius ex antiquissimis Scriptoribus hæc traiderit? Quid? quod vis vocis, paulò antè expolita, talismodi commenta excludit.

§. 8. Dissentiunt hic Hieracitæ & alii, quorum supra Disp. I. m. 3. punct. 1. meminimus, quique Melchisedekum fuisse hominem negant. Isti enim absolute hæc verba ἀπαργος &c. intelligi cupiunt. Et Cunaus quidem falsè hic exagitat contrariantes Lc. p. 415 his verbis: *Profello hoc non est mysteria, sed rerum ludibria consuetari. Quot enim possem Levitas & Sacerdotes, quot alios Sanctos illustresque Heroes ex sacris libris recensere, de quorum natalibus & morte at tum silentium est: igitur quod felix faustumque sit, jam totidem figuras Messie habebimus.* Sed fallaciam committit à dicto secundum quid ad dictum simpliciter. Neque enim nos Melchisedekum ex eo tantum figuram typumque Messie dicimus, quod nec parentes nec genus ejus in Scripturis memorantur, sed etiam quod Rex fuit & Sacerdos simul, & quidem Sacerdos non ex tribu Levi oriundus, nec successore gaudens, imò quod ipse DEI Spiritus optimus ille Verborum mentisque suæ interpres, nobis metquali digito per organa sua, Davidem & Apostolum ad Ebræos, ipsum hunc typum ostendit Ps. 110. Ebr. 5. 6. & 7. ut propterea Melchisedeci personam & actiones Gen. 14. propositas, typum CHRISTI non fictum nec illatum, nedum contortum, sed innatum, disertis quæ verbis in N. T. ostensum, veneremur, qui ceteroquæ nefas ducimus, in aliis quibusvis personis earumque actionibus

temerè prolubitu nostro typos effingere, aut præter S. Spiritus intentionem extorquere. Quamobrem non rerum ludibria, sed mysteria verè solidèqve confectamur, qui cum Apostolo ad Ebræos, posito semel Scripturæ Pl. no. 4. principio, postea conformitates inter Melchisedecum & Christum rimamur. Conf. supr. §. 4.

§ 9. Nihilominus tamen *Cunei* & sectatorum ejus sententiam tueri videtur *Molineus* in *Vate* suo l. 4. c. 15. p. 314 & 315. ut ipse præced. c. 14. protestetur, sibi animum non esse nostræ refragari sententiæ. Ita vero ait: *Nec scrupulum exiguum injicit quod melchisedeck Ebr. 7. 3. dicitur ἀπατωρ, ἀμήτωρ ἀγενεαλόγητος*: Hæc enim quadrant in Christum, qui fuit ἀπατωρ quia homo, & ἀμήτωρ quia DEUS. At de eo, qui merus fuerit homo, dici non possunt. Quod verò responderi solet, vocari ita, quia ejus patris & matris Scriptura nullam facit mentionem, id verò assertores contrariæ sententiæ ferunt impatientissimè. Oclamant nimis duram & audacem esse hanc interpretationem, & probrum nunquam à quoquam usurpatam, nec à Poetis quidem, apud quos catachreses sunt frequentiores. Neque enim (inquiunt) ἀπατωρ dicitur, cujus pater non nominatur, sed qui caret patre. Sed respondemus (1) ne quidem in Christum hæc quadrare præcisè & simpliciter, quippe qui neque sine patre est, neque sine matre, neque sine genealogiâ absolutè, neque etiam initio dierum quoad humanam naturam caret. Uti vero de Christo, ita quoque de typo Christi Melchisedeco verba hæc non præcisè & absolutè, sed secundum quid & relatè, sicuti suprâ dictum est, meritò intelliguntur: (2.) Negamus, duram nimis & audacem hanc nostram esse interpretationem, quum ipsa vox ἀγενεαλόγητος immediate subsequens (teste Hieronymo ipsisq; Græcis Patribus prælaudatis) exponat, quomodo præcedentes ἀπατωρ & ἀμήτωρ, & subsequentes: neque initium dierum habens neque finem, rectè sint intelligendæ. Uti enim vox ἀγενεαλόγητος non notat eum, qui genere vel genealogiâ simpliciter caret, sed cujus genealogia vel origo generis non recensetur, quod præced. §. 2. & 3. fuit monstratum, ita hæc ipsa vox argumento est non obscuro, quod præcedenti-

D

um &

um & seqq. similis danda sit interpretatio, ut ita Melchisedek suo modo ἀπατωρ & ἀμήτωρ, typū quodammodo gereret Christi, qui verè fuit ἀπάτωρ quā homo, & ἀμήτωρ quā DEUS, uti ipse Molinaus exponit. Et certè talem esse dandam verborum interpretationem, præsens quoque textus Mosaiicus & alia Apostoli verba eodem cap. 7. ad Ebræos perscripta nos cogunt, quod præced. Disp. M. 3. deduximus. (3.) Et ponatur, phrasin hanc nunquam à quoquam esse usurpatam, neque aliàs ἀπάτωρ dici, cuius pater non recensetur; sufficit tamen hic à Spiritu S. adhiberi, & per proximè sequentia verba aliaq; loca affinia explicationem ejus non obscurè insinuari. Annon etiam in Scripturis sunt phrasæ ac voces, semel tantum usurpatæ atque à profanis scriptoribus non adhibitæ? Interim testatur *Heinsius* l. c. ad vocem ἀπάτωρ Ebr. 7. 3. constare, quod ne Græci quidem aliter nunquam loquantur, cum id, non quod non est, sed quod scriptum non est, esse negant. Conf. supr. S. 1.

S. 10. Pergit Molinaus l. c. p. 315. Si fas est ita de Scriptura ludere, pariratione poterimus dicere Melchisedekum fuisse ἀκέφαλον & ἀπόδα, quia capitis ejus & pedum nulla fit in Scripturis mentio. Utique quemadmodum qui hominem dicit, præsupponit eum habere caput; ita qui Melchisedekum dicit hominem fuisse, hoc ipso præsupponit & tacite dicit, eum habuisse patrem. Sed respond. negando consequentiam: nam quod Melchisedek dicitur ἀπάτωρ illud præviā fit Scripturā, quòdque vox isthæc non absolute & præcisè explicari possit, illud contextus & descriptio Mosaiica poscit, uti ex dictis patescit; contra ut ἀκέφαλος & ἀπόδας dicatur, non tantum Scriptura expressis verbis non dicit, prout quidem ἀπάτωρ ipsum pronunciat, sed & caput ipsum ac pedes habuisse per bonam consequentiam innuit, dum sermonem ipsi hic Gen. 14. & ambulationem tribuit, eundemque ut hominem describit.

S. 11. Addit Molinaus ibidem, quod pariratione Job, Daniel, Sidrac, Nebemias, Elias, Lucas, Philippus Evangelista, Agabus, aliiq; innumeri potuerint dici ἀπάτωρες & ἀμήτωρες: nam de eorum patribus & matribus in Scripturis altum est silentium. Imò quod consimili loquendi licentiā Melchisedekus potuisset dici ἀπαμάρτητος carensq;

carentes peccato, quia peccatorum ejus Scriptura non meminit, quod quidem ad Christum typo adumbrandum fuisset accommodatissimum. Verum respondemus negando, absolum esse Jobum, Danielelem aliosque, de quorum parentibus altum dicitur in Scriptura silentium, vocari posse ἀπατάρας, &c. eo quo diximus sensu, scilicet secundum quid, quod parentes ipsorum non scribantur; inde tamen nondum sequitur, eosdem Christi esse figuras, uti supra ipsi fuit Cunæo responsum §. 8. Neque sequitur, similiter potuisse ipsum dici ἀπατάραν carentemque peccato, quia peccatorum ejus Scriptura non meminit. Nam ratione hujus prædicati typus Christi nullus dari potest, etiam si prædicatum illud fuisset accommodatissimum ad Christum typo adumbrandum, quia unum & solum Christum Scriptura ἀπατάραν carentemque peccato esse docet Ebr. 7. 26. ceteros verò omnes peccatores testatur. Rom. 3. 23.

§. 12. Excipit idem ibid. *Quamquam ne hoc quidem verum, si Melchisedek fuit homo, patrem ejus ignorari, cum ab Abramo ad Noam proavi ejus noti sint, & duxerit originem ab aliquo filiorum Noæ inter quos heres paterne benedictionis tunc temporis erat adhuc superstes. An dicetur ἀπατάρας, cujus pater ignoratur, sed avus notus est omnibus? Sed committit ignorationem elenchi: siquidem quaestio non est de avais ejus seu genealogiâ remotâ, sed de patre & avo proximo, qualis ceterè Noa non est, utut Noachidam ipsum fuisse & longo ordine ab aliquo filiorum Noæ originem duxisse, subsequenti puncto §. ipsi statuamus.*

§. 31. Denique Molinæus has exceptiones p. 316. claudit hisce quidem verbis: *Quid? quod idem Apostolus ibidem exponit, quo sensu hæc voces ἀπατάρας &c. accipiendæ sint, immèdiatè subjiciens: non habens initium dierum neque vitæ finem. Nonne (inquiunt) hæc verba jugulum percutiunt? quid clarius & disertius? An de Nehemina, Daniele, Mattheo &c. dici poterit, eos non habuisse initium dierum & finem vitæ, quia decorum nativitate & morte in Scriptura lætetur. Imo verò quid dicit, Melchisedekum fuisse hominem, hoc ipso dicit esse natum, si Adamum & Evam excipias. Similiter ipse excipit Ichnæus l. c. p. 416. Sed mittamus ludos; Si nihil aliud dixisset Apostolus, quàm ἀπατάρας, adduci possem, ut in eorum sententiam*

etiam pedibus irem; nunc disertè explicat verba sua, aitque: nec initium dierum vel vitæ finem habens. Sed responsionem ex jam dictis formare in proclivi est. Diximus enim §. 2. 3. & 9. vocem ἀρχὴ καὶ τέλος (quæ non negat, Melchisedecum habuisse genealogiam, sed innuit saltem genealogiam ejus non recenseri) non tantum explicare, quomodo proximè præcedentes voces ἀρχὴ καὶ τέλος, sed & immediatè seqventes: *non habens initium dierum &c.* sint intelligendæ. Scilicet uti voces proximè præcedd ἀρχὴ καὶ τέλος non simpliciter accipi possunt, quasi caruerit parentibus, sed quod non recenseantur: qui enim genealogiâ gaudet, licet non scripta sit, patrem quoque habeat matremq; necesse est: ita & seqq. *non habens initium dierum, nec vitæ finem,* non præcisè & absolutè, sed secundum quid & relatè sunt intelligendæ, quod scilicet ortus & obitus ejus in sacris non sit descriptus. Aliàs nec de ipso Christo simpliciter vera essent, quippe qui initium dierum, quia homo, habuit, uti etiam genealogiâ gaudet. Et licet clarius nihil disertiusq; sit his verbis, uti jacent: *non habens initium dierum &c.* tamen clariora aut disertiora non sunt præcedentibus: ἀρχὴ καὶ τέλος. Si verò claritas præcedentium non obstat, quo minus vox seqvens ἀρχὴ καὶ τέλος illorum interpretationem dicto modo restringat, ita ut secundum quid accipiantur, quare claritas seqventium non similem admitteret interpretationem, sed jugulum nobis peteret? De *Nebemia* verò aliisque eo, quoniam de Melchisedeco explicamus, sensu dici posse, quod non habuerint initium dierum & vitæ finem, quid obstat? Ceterum & illud hic meritò repetendum, quod suprâ jam §. 4. de ratione typorum & antityporum monuimus, quæ maximè circa hæc verba Apostoli est expendenda.

PUNCTUM. III.

Alia Cunei & Affeclarum argumenta, à Molinao relata, ob continentiam retundit.

§. 1. Ex dictis collectu est proclive, quid respondendum sit ad alias quasdam Cunei & affeclarum objectiones, quas Molinaus his exceptionibus ibid. p. 317. 318. subjungit. Adscribamus verò illas data occasione ob continentiam, paucisque expendamus. Nam 1. *Idem* (inquit Molinaus) *qui volunt Melchisedecum eundem esse* cum.

cum Christo, præcipue triumphanti in verbis Apostoli eodem v. 3. ubi ad-
 duntur, Melchisedekum MANERE SACERDOTE in æternum
 IN PERPETUUM. Sanè quod Sacerdotium Melchisedek nunc exerceat,
 dici non potest: nec quo sensu fuerit Sacerdos tempore Davidis, quando de
 eo locutus est, ut de eo, qui adhuc esset Sacerdos & futurus esset in æternum.
 Quod si dicitur Melchisedek Sacerdos in æternum, quia non habuit in hoc
 munere successorem, perinde Moyses poterit dici legislator in æternum
 &c. quia in hoc munere non habuit successorem. Conqueruntur igitur,
 ad assertoribus receptionis sententiæ Scripturam imponi equivo-
 cam non modo in uno aut altero vocabulo, sed in longâ & perpetua filo deducta
 oratione audacibus & planè inustis interpretationibus contorqueri,
 quod & indicant sequentia. Pergit enim Apostolus, & Melchisedekum
 exemit numero mortalium, eum opponens hominibus mortalibus, & pro-
 nuntians eum adhuc esse in vivis. v. 8. ET HIC QUIDEM, i. e. sub
 Aaronis Sacerdotio, homines mortales accipiunt decimas; ILLIC au-
 TEM, (id est, in actione Melchisedeci occurrentis Abramo, ille decimas
 accipit] DE QVO TESTATUM EST, EUM VIVERE. Respicit verò
 ad verba Ps. 110. quibus Apostolus vult, Davidem testari, Melchisede-
 kum adhuc fuisse viventem, cum David hæc scriberet. Neque enim Da-
 vid respexit ad ea, quæ Moyses de Melchisedeco tacuit, sed ad id, quod
 suo tempore adhuc inerat Melchisedeco, & quod habiturus est in
 perpetuum. Hactenus Molinæus. Similiter & Cunaus ipse l. c.
 416. quæ defendere conatur Molinæus: Quicquid tribuit illi Aposto-
 lus, factum est non Moysis reticentia, sed Davidis affirmatione, quod
 hætenus non observarunt Interpretes: Non enim ait, cuius mors reticetur
 à Moysi, sed contra: de quo Davidis testimonium extat, quod vivit, &
 præterea &c. in 1. 2. Quod profecto longè aliud est. Ita Cu-
 naus cum Hyperaspista suo sic satis speciosè! Verùm præter re-
 sponsum paulò ante in fin. §. 13. & supra §. 4. suppeditatam,
 quam etiam Rivetus in Gen. Exerc. 77. p. 299 ad ista Cunaï verba
 reponit dicens: Quod si quis objiciat, testimonium Davidis, seu ver-
 ba v. 8. (ILLIC VERO IS, DE QVO TESTATUR, QUOD VIVAT)
 non Christum respicere sed Melchisedekum, quia Apostolus immediatè
 egit de Melchisedeco, cui intulit illud testimonium vitæ: Respondimus,
 sub Melchisedeci nomine hæc omnia dici de Christo, quod in typis fre-
 quens est, quæ tamen in typo non fuerunt propriè, sed figuratè, quate-
 nus Melchisedeco nulli tribuimur successores, ut Sacerdotibus Levi-

tiis, qui propterea ibi v. 8. homines dicuntur $\delta\alpha\delta\iota\theta\eta\tau\epsilon\varsigma$,
 seu qui moriebantur, & successores post se relinquebant: quâ ratione
 non est mortuus Melchisedek, ac proinde typicè tanquam Sacerdos
 in æternum proponitur & manere dicitur &c. Præter hanc, inquam,
 responzionem, ex ratione typorum sumtam, notamus, verum
 quidem (i.) esse, quod verba hæc versus 8. Ebr. 7. (illis autem, de
 quo testimonium perhibetur, cum viveret) non argumento $\delta\alpha\delta\iota\theta\eta\tau\epsilon\varsigma$
 $\mu\eta\ \pi\epsilon\pi\epsilon\sigma\sigma\alpha\mu\epsilon\theta\alpha\iota$ live reticentiâ mortis, sed affirmatione vitæ
 fulciantur: aliàs enim dicendum fuisset: $\delta\ \mu\eta\ \mu\alpha\pi\tau\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\mu\epsilon\theta\alpha\iota$,
 $\delta\pi\ \alpha\pi\epsilon\sigma\tau\alpha\tau\epsilon$; non autem $\delta\ \mu\alpha\pi\tau\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\mu\epsilon\theta\alpha\iota$, $\delta\pi\ \zeta\eta$: quod non sa-
 tis observarunt interpretes, uti rectè ait Cunæus: Unde &
 Heinſius Exercit. Sacr. ad Ebr. 7. v. 8. præclarè suoque more di-
 fertissimè hac de re dissertans: Quem, inquit, vellem locum pau-
 lò pressius expendissent eruditi. Ubi enim $\mu\alpha\pi\tau\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\mu\epsilon\theta\alpha\iota$, b. e. testimo-
 nium de Melchisedeko exhibetur, quòd vivat? Primò autem omni-
 um Græci, quemadmodum $\alpha\pi\alpha\tau\epsilon\sigma\alpha$, $\alpha\mu\eta\pi\epsilon\sigma\alpha$, $\alpha\lambda\phi\epsilon\alpha\delta\gamma\alpha\pi\epsilon\upsilon$,
 $\mu\eta\pi\ \delta\epsilon\chi\eta\iota$ $\eta\mu\epsilon\omega\upsilon$, $\mu\eta\pi\ \zeta\omega\eta\varsigma$ $\tau\epsilon\lambda\epsilon\theta\epsilon\iota$ $\epsilon\chi\omicron\upsilon\tau\alpha$ Melchisedekum
 dici volunt, non quòd tale quiddam de eo extet, qui & patrem & matrem
 & majores habuit, qui & ipse postremo obiit ut ceteri, sed, quòd ni-
 hil de ipſiſe exprimitur: ita & hunc locum acceperunt, quasi vivere
 dicatur, quia mortis ejus non fit mentio. Quòd in primis diversum
 à superiori, ubi de Melchisedeko non $\chi\tau\ \tau\omicron\ \mu\alpha\pi\tau\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\mu\epsilon\theta\alpha\iota$, seu ex
 eo quòd in sacris dicitur, sed $\chi\tau\ \tau\omicron\ \mu\eta\ \mu\alpha\pi\tau\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\mu\epsilon\theta\alpha\iota$ s. $\chi\tau\ \tau\omicron\ \mu\eta\$
 $\epsilon\upsilon\phi\epsilon\sigma\tau\epsilon\omega\varsigma$, seu ex eo, quòd non dicitur, ut eleganter veteres Theologi
 loquuntur, Apostolus pronuntiat. Ergò ibi rectè $\delta\alpha\delta\iota\theta\eta\tau\epsilon\varsigma$ $\mu\eta\ \pi\epsilon\pi\epsilon\sigma\sigma\alpha\mu\epsilon\theta\alpha\iota$,
 hic autem, ne quis simile imaginetur, $\alpha\pi\omega\delta\ \delta\ \alpha\lambda\epsilon\gamma\alpha\ \pi\epsilon\pi\epsilon\sigma\sigma\alpha\mu\epsilon\theta\alpha\iota$, b. e.
 ex eo, quòd ipſe dicit extare in Scripturis, argumentatur sive proce-
 cedit. Quòd cum ipſis Græcis durum videretur, aliam interpretati-
 onem magis simplicem, ut ipſi judicant, excogitarunt, ut ad ipsum
 nempe Melchisedeci Sacerdotium hoc referatur, quòd Levitico extin-
 ctò adhuc superest & quasi vivit. &c. Quia autem locus aliquis que-
 rendus è Sacris videbatur, quò probari hoc posset, notissimum è Ps 110.
 v. 4. adduxerunt, quasi de Sacerdotio, non de Sacerdote agatur, ut
 Sacerdotium potiùs, quàm ipſe Sacerdos vivere dicatur, aut Prophe-
 ta locus de Melchisedeco potiùs, quàm de Christo agat, contra Apo-
 ſtoliſententiam. Ceterùm & hoc: 2) benè est notandum, ver-
 ba

ba Apostoli ad Ebr. 7. v. 8. *ὅτι ὁ μαρτυρεῖται ὅτι ζῇ*, (quæ Lu-
 therus reddit, dort aber bezeuget, daß er lebt: planius verò sic:
 welcher bezeuget wird / oder von welchem gezeuget wird / daß er lebe)
 respicere quidem ad Pl. no. v. 4. *Tu es Sacerdos in æternum, secundum
 ordinem Melchisedek*, prout vult Molinæus, & ex seqq. v. 16. & 17.
 colligitur; non autem pertinere ad Melchisedekum, uti idem
 opinatur Molinæus; sed ad Christum, qui Sacerdos ille est in
 æternum secundum ordinem Melchisedek: neque Davidem
 restari Pl. no. Melchisedekum adhuc fuisse viventem, cum hæc
 scriberet, prout Molinæus arbitratur, sed verba sua, *Tu es Sa-
 cerdos Et*: ad Christum dirigere, ad quem scilicet præcedentia
 illa spectant: *Sede à dextris meis, donec Et*. Ecce enim, ipse Apo-
 stolus ad Ebr. 7. v. 17. 21. & 22. & c. 5. v. 6. & 10. disertè hæc Davi-
 dis verba ad Christum referre non dubitat. Et quis quæso da-
 bitaret, quin alius esset Melchisedekus, à quo ipse ordo dicitur, ali-
 us Sacerdos ille, cui ex ordine Melchisedeci æternum ibi Sacerdoti-
 um promittitur, quicquid etiam contrà moliatur Molinæus. Et
 certè nisi alius esset Melchisedek, & alius Christus, qualis esset
 oppositio inter ordinem Sacerdotii Aaronis, juxta quem Chri-
 stus non est Sacerdos, & ordinem Sacerdotii Melchisedeci,
 secundum quem Christus est Sacerdos? quam certè oppositi-
 onem Apostolus format v. 11. Ebr. 7. Neque ullo modo con-
 veniret scopo Apostoli, ut is diceretur Sacerdos secundum or-
 dinem vel in morem Melchisedeci, quem Melchisedekus non
 præcessisset tanquam Sacerdos. Neque aliter verba sua ipse
 interpretatur Apostolus: Nam seqq. v. 16. & 17. dicit hunc
μαρτυρεῖται ὅτι ζῇ accepisse *ζῶν ἀκατάλυντον*: Et clariùs seqq.
 v. 23. & 24. eodem ferè modo, quo hic v. 8. Leviticis Sacerdoti-
 bus mortalibus opponit Christum Sacerdotem in æternum ma-
 nentem. *Et illi quidem, inquit, plures facti fuerunt Sacerdotes,*
eo quod per mortem non sinerentur permanere: Hic vero, quod idem
maneat in æternum, perpetuum habet Sacerdotium. Quis verò
 hic? Resp. CHRISTUS, qui versu proximè præced. 22.
 disertè nominatur JESUS, *melioris testamenti sponsor*, & prox.
 sequ. versu 25. dicitur *semper vivens valensq; salvos facere ad ple-*
num. Sicut igitur præsentì v. 8. τὸ ἑὸν, hic, ad Levitas, qui obi-
 erunt, inq; Abramo, decimæ Melchisedeko offerente, juxta v. 9.
 sunt

sunt decimati: ita sequens n' exēi, illic, non referendum est simpliciter ad typum Melchisedekum: siquidem de illo nullibi affirmatur, siue testimonium perhibetur, quod vivat; sed præcipue ad veritatem CHRISTUM, siue eum, cui assimilatus est Melchisedek, siue ad quem Pl. no. dicitur: *Tu es Sacerdos in æternum* &c. nam eo loco CHRISTUS *μαρτυρεῖ* ὅτι ζῇ. Collimant huc verba Heinſii l. c. in fine: *Quare ne fallantur metuo, qui aliter quàm de Christo hoc accipiunt. Ut quemadmodum in Abramo decimatus Levi ab Apostolo dicitur, (v. 9.) ita in Melchisedeko accepisse victimas ὁ μαρτυρεῖ, ὅτι ζῇ, b. e. CHRISTUS (v. 8) icatur.*

§. 2. Præterea H. Molinæus ibid. p. 319. & 320. pro sententia eorum, qui Melchisedekum cum CHRISTO faisse eundem contendunt, ita ratiocinatur: Jam verò illa tam splendida elogia, quibus ornatur Melchisedek, dum appellatur ab Apostolo Rex justitiæ & Rex pacis & Sacerdos in æternum, tituli sunt, qui in hominem mortalem & peccatorem non cadunt. Enimverò an homo peccator esset Rex justitiæ? Regem verò pacis esse, titulus est, qui Christo tribuitur Esa 9. Ac ne quis ad typum confugiat, Aaron quoque fuit typus Christi Regis justitiæ & pacis, nec tamen ob id vocatus est Rex justitiæ & pacis, nec Sacerdos in æternum. Quod si Melchisedek fuit homo mortalis & peccator, nulla videtur causa idonea posse assignari, cur fuerit typus Christi, quàm Rex justitiæ & pacis, Aaron verò non non fuerit. Ad hoc argumentum (quod jam longè ante Cunnæum & Molinæum proposuit Hieracitarum Hyperaspistes, Auctor *Quæſtionum V. & N. Test.* ap. Augustinum T. 4. quæst. 109. cuius jam suprà Diſp. 1. M. 1. Punct. 2. §. 2. meminimus) respondetur (1.) per instantiam. Siquidem etiam Rex ille, qui tempore ingressus Israëlitarum in terram Canaan, Hierosolymæ regnavit, *מלך צדק* dictus est, Joſ. 10. 1. hoc est Dominus justitiæ; & filius Davidis vocatus *Absalom*, i. e. Pater pacis. Jam verò si in mortales homines & quidem impios tituli cadunt isti, ut potuerint dici justitiæ Domini & Patres pacis, quare non etiam homo pius dici potuerit Rex justitiæ & pacis, quia inter hos titulos nulla aut minima est differentia? (2.) Supponitur id, quod falsum, scilicet illum, qui dicitur Rex justitiæ & pacis, esse etiam justitiæ & pacis autorem

autorē mīaliā senim de Adonizedek. & Absalom etiam consequentia valeret. Contra verò Ebraicè doctis notum est, Regem vel Dominum iustitiæ & pacis per Ebraismum quendam dici Regem & Dominum iustum & pacificum, qualem etiam hunc licet esse, qui non est autor iustitiæ & pacis. Sic dicitur *filius moris* &c. pro eo, qui est *moris dignus*. (3.) Nullitas consequentiæ vel hinc etiam apparet, quod vox *Melchisedec* proprium Viri huius nomen fuerit, uti successoris ejus fuit *Adonizedek*, Jhos. 10. 1. *Melech Salem* verò non sit proprium neque unum compositum nomen uti *Melchisedek*, sed duo separata nomina, quorum prius appellativum notans *Regem*, posterius verò proprium urbis. Conf. Disp. 1. m. 2. §. 2. & seqq.

§. 3. Denique III. Molinaus l. c. p. 310. hoc addit: Nam profectò quisquis accuratè lance perpenderit, quantus fuerit Abraham, nullam inveniet causam idoneam, cur tantum honorem debuerit Melchisedeco impendere, eique, ut majori & longè digniori surgeret, si fuit peccator & mortalis & unius oppidi regulus in regione ethnica. Pluribus hoc argumentum proponit ipse Cuneus l. c. p. 409. Nunc tandem, inquit, illud dicamus, quod rerum omnium primum maximumque nobis est. Haud dubium est, quin Judeos jam tum Apostoli ævo genius aliquis malè advocatus in eum detraxerit errorem, uti existimarent, id quod hodie in scriptis eorum legitur, Melchisedekum fuisse filium Noachi Semum. Hos fuit illi opinione imbutos Judeos Apostolus ad sublimiorem vocat contemplationem, & de hoc ipso Melchisedeco verba facturus hac præfatione utitur: De quo nobis multa sunt dicenda eaque difficilia explicatu. Dein subjicit illa: Sine ulla controversia non benedicit nisi major minori. Hoc vult, diviniore cujusdam nature eum fuisse, nec in hominibus numerandum, quia qui tanto benedixit Patri rebe, cerè major illo digniorque esse debuit. Hactenus ille. Sed & hoc argumentum jam ante Cuneum & Molineum opposuit dictus modo Autor *Questionum V. & N. T. ap. Augustinum T. 4. quæst. 109.* Nos verò 1.) negamus hanc consequentiam: Melchisedek major digniorque fuit Abramo tanto Patriarchæ tantoque DEI viro: Ergo diviniore cujusdam nature & filius DEI fuit. Non enim necessarium est, ut, qui altero pietate aut virtute non est major, statim major sit

E

naturā

naturâ, aut divinioris cujusdam naturæ statuatur, nec in hominibus numeretur: Est enim insufficiens enumeratio, quia præter isthæc dantur etiam tertio *dignitates & officia*, quorum ratione superior & præstantior sæpè est, qui naturæ quidem ejusdem est particeps, sed virtutibus inferior. Ita etiam h. l. tota comparatio instituitur ratione dignitatum & officiorum. Conf. Ebr 7. v. 4. & 7. Sed & præterea (1) Abram prærogativas non imminuit, quod ipsi prælatus vir alienigena fuerit, à Spiritu S. extra ordinem illuminatus, & ad tale tantumq; mysterium s. figuram præparatus: Neque illud promissis, Abramo de benedictione omnium gentium in semine ejus futurâ factis, præjudicat. Neque enim, Melchisedek in totum sive in omnibus Abramo fuit prælatus, sed in tantum & in hoc quidem, quod Melchisedek Rex illius loci & Sacerdos simul DEI altissimi, CHRISTUM præcipuèq; ejus Sacerdotium *ἀραβας* præfiguravit, Ebr, 7. 24. atque hac figurâ CHRISTI conspicuus, Abramo, qui in terris illis peregrinus & privatus erat, benedictionem impertivit, decimasq; ab eodem accepit, imò & in Abramo Sacerdotes Leviticos decimavit, Ebr, 7. v. 4. 7. 9. Et certè (2) causa erat sat opima, cur Abram decimas dando assurgeret Melchisedeko ut digniori & majori: Scilicet Melchisedekus non tantum erat typus Christi, quod Abraham haud dubiè ex Spiritu S. illuminatione cognovit: sed erat etiam Rex in illa regione & publicus DEI altissimi Sacerdos, Consentaneum ergo pietati & religiosissimo Abrami animo fuit, ob partam victoriam, de spoliis hostium partem aliquam DEO in cultum ejus dicare. Quapropter satis jam *idonea* illa elucescit *causa*, cur tantum impendere honorem Melchisedeko, eiq; ut majori & digniori assurgere debuerit Abramus, quam ceteroqui Molinæus inveniri haut posse verbis jam citatis existimabat. Conf. infr. Punct. seq. 4. §. II.

PUNCTUM. IV.

Sententiam Ebraeorum aliorumq; Melchisedekum, non obstante Moysi silentio, speciali origine Semum aut Pelegi filium fuisse statuentium, infringit.

§. 1. Quamvis autem Moyses, uti jam expositum est, originem & genealogiam Melchisedeci silentio involvat, cumq; pro-

Propterea ipse Apostolus ad Ebraeos tanquam *maranatha* & *maranatha* *γάρ* introducat; plerique tamen Ebraei huc audaciae procedunt, ut ipsum fuisse *Semum* Noe filium contendant, qui ob insignem pietatem & justitiam ad maiorem ejus commendationem, non sub proprio nomine *Semi*, sed sub appellatione *Melchisedeci* h. e. *Regis justitiae*, hic à Mose inductus: Uti referunt *Hugo* Cardinalis in *Postilla* ad h. l. *Bened. Pererius* Comment. ad h. l. & *Hieronymus* Epist. ad *Evagr.* p. 298.

S. 2. Ut vero certiores de hac Iudaeorum sententia red-
damur, ipsa quorundam Rabbiorum verba & rationem ap-
ponere lubet: *Targum* Hierosolymitanum ad h. l. ait: *הוא שם*
ille est *Sem*. Jonathan: *הוא שם בן נח* ille est *Sem* filius *Noe*.

Aben Ezra: *הוא שם בן נח* e. e. *quidam dicunt, quod*
hic Sem. Abarbenel nominis simul rationem insinuat inquit:
אמר רבותנו שהוא שם בן נח איש צדיק כאבר
i. e. dixerunt Doctores nostri, quod fuerit *Sem* filius *Noe*, vir ju-
stus, sicut pater ejus. Cum enim Iudaei nullum invenirent ho-
minem *Abramo* *אברהם*, qui ante ferri *Abramo* quiret, prae-
ter *Semum*, qui certe benedictionis paternae heres & caput fa-
miliae, antiquiorque diluvio fuit, hinc *Semum* fuisse hunc *Mel-*
chisedekum conjecerunt. Et Chronologia quidem ab hac
sententia non est aliena. Licet enim *Epiphanius* confutare
eam rationibus Chronologicis conetur; Iudaei tamen (verba
sunt *Hieronymi* Qq. in Gen. p. 382. & Ep. ad *Evagr.* p. 298) *supputans*
tes annos vitae ipsius ostendunt eundem ad Isaacum usque vixisse, quin
Abramo abnepoti suo decimi gradus supervixisse annos 35. Vid. Pere-
rius Comment. ad Gen. *Rivetus* Exercit. 77. in Gen. 14. p. 300.

S. 3. Quamvis autem Hebraei suam de *Semo* sententiam
nulla firment ratione solidam, sed ita opinentur, quod a quo non
ferant animo, aliquem ex alienigenis *Abramo* gentis suae auctori
vel parenti fuisse preferendum, & tanquam maiorem Sacerdo-
tem ab ipso decimas accepisse, teste *Pererio* & *Riveto* l. cc. non ta-
men illa à Judaeis excogitata improbabilis quibusdam videtur
Christianorum, ut etiam pedibus in eandem ire non dubitent,
quos inter eminent *Hieronymus* in Ep. ad *Evagr.* & lib. de Trad.
Ebr. Cajetanus Comment. ad h. l. *Lyras* in Bibl. ad h. l. *Gerhardus*
adh.

ad h. l. *Cyrrus* in *Onomastico Theologico*, & quidem in nomine Melchisedek &c. Novissimè hanc sententiam amplexum fuisse *Brochtonum* Anglum refert *Molinæus* Tr. de Vate sapius cit. l. 4. c. 1. p. 30.

§. 4. A *Jhudæis* quoq; non dissentire *Samaritanos*, odio ceteroquin inter necino ab iisdem dissidentes, testatur *Epiph. hares. 55.* & *Cornelius à Lap.* Comment. ad Ebr. 7. 3. Idem *Corn. à Lap.* ibid. p. 881. memorat, recentiore qvendam censuisse, Melchisedekum esse *Enochum*, qui raptus est in cœlum, ideoq; de eo, quòd finem dierum non habeat, prædicari.

§. 5. Neq; à *Jhudæorum* sententiâ procul abeunt *Arabes*, qui illum non quidem *Semum* fuisse ipsum, tamen *Semitam* (à *Semo* oriundam pronunciant: & quidem nonnulli *Semi* filium, alii *Pelegi* gnatum, adeoq; *Semi* abnepotem existimant. *Semi* filium fuisse statuit *Abul Eharagius*, s. ut passim ab *Hottingero* scribitur, *Abulfaragius*. Communior autem rumor ap. *Arabes* Theologos invaluisse legitur, ut eundem *Pelegi* fuisse filium, qui filius fuit *Eberi*, affirmarint. Et hanc quidem de *Pelegi* filio sententiam ex vetustissimis Orientalium monumentis acceptam scribit *Chronici Arabici* scriptor *Patricides*, cujus verba jam supra *Punct. 2. §. 6.* allegare lubuit. Consentit illi *Elmacinus*, qui præterea refert, quòd hic *Pelegi* filius, comite *Semo*, vigore testamenti *Noæ*, Adamum in loco *Calvariæ* sepeliverit. Verba *Elmacini* possunt legi apud *Hottingerum* in *Smegm. Orient. l. 1. c. 8. p. 254.*

§. 6. Nos ut sententiæ sive *Hebræorum* de *Semo*, s. *Arabum* de *Semi* aut *Pelegi* filio subscribamus, induci non possumus. Namq; assensu ejus varia eademq; fortiora nos prohibent argumenta, quibus alii etiam commoti Theologi & Philologi nobis assentiuntur, fusiùsq; illam refutant. Agmen verò inter ista ducere illud potest, quod *Apostolus* ad *Ebræos* *Melchisedekum* dicit *ἀνήμερ, ἀμήτερος, ἀγενεαλόγητον* &c. i. e. talem, cujus neque pater neque mater, neque genealogia in sacris recensetur; de *Semo* autem *Moses* expressè refert, quibus parentibus, quando & ubi sit natus, adeoq; genealogiam ejus ordine & curatè satis describit, *Conf. Hunnius* Qq. in Gen. ad c. 14, & Comment. ad Ebr. 7.

§. 7.

§. 7. Neq; obstat, quod *Lyræ* ad cap. 14. *Gen.* *Alphonsus Tostatus* & alii Hebræos secuti excipiunt, duo fuisse viros illius nomina, *Sem* & *Melchisedek*: & genus quidem ejus tradi sub nomine *Semi*; non autem sub nomine *Melchisedeci*, & ad hoc *Paulum* alluisse. Unde enim frivolum istud de duobus nominibus commentum cognoverunt ipsi aut probare nobis poterunt? Neq; verò existimare licet, Apostolum in tam levi nominis ratione tantum mysterii, de quo ad Ebræos dissertat, pondus collocasse. Non enim ibidem tam de nomine agit, quam de homine sive personâ *Melchisedeci*. vid. *Cornelius à Lap.* *Comment.* ad *Ebr.* 7. *Pererius* & *Rivetius* ll. cc.

§. 8. Deinde & *seus loci* hic venit considerandus: Non enim *Sem*, sed *Cham*, minimus ille *Noachi* filius, cum posteritate terram occupavit *Canaan*, quæ nomen habet ab incolis *Canaanæis*, à *Canaan* filio *Chami* ortis, & in qua *Salem*, regia *Melchisedeci* sedes, deinceps *Jerusalem* dicta, quod seq. capite evincetur, sita fuit. *Sem* verò ejusq; posterii occuparunt Orientem, & habitarunt trans *Euphratem*, teste *Josepho* l. ii. *Antiq.* c. 7. In hanc terram *Canaan* *Abramus* tunc temporis speciali *DEI* jussu, tanquam futurus ejus possessor, relicta patriâ & cognatione suâ migravit, *Gen.* 12. v. c. 13. Si autem Rex ille *Salem*, qui *Abram*o è militia reduci ejusq; militibus panem vinumq; munificâ manu protulit, fuisset *Semus*, certè *Abramus* in terra *Canaan* præcipuam habuisset cognationem, neq; tam flexuosis vagatus fuisset ambagibus, quas antehac retulit *Moses*, donec atavum suum salutasset. Contra verò mandatum *DEI* ad *Abramum*, de migrando è domo patris sui atq; è cognatione sua in hanc terram *Canaan*, factum *Gen.* 12. satis ostendit, nullam ipsum in terra *Canaan* habuisse cognationem. Neq; verò ullum transmigrationis *Semi* ex Oriente in terram *Canaan* vestigium in libro *Genesis* apparet, in quo tamen sanctus *Historiographus* tanto studio *Abrami* peregrinationem descripsit. Non ergò fit credibile, aut *Semum* inter *Canaanæos* regnasse, aut *Melchisedekum* in *Canaanæorum* regione Pontificatum & regnum obtinentem non fuisse *Canaanæum*. Ita rectè *Pererius* l. c. Bene quoq; hic *Molinaus* Tr. de Vate l. 4. c. 11. p. 302. neq; inquit, credibile est, *Semum*

nam, cui Assyria & Persis obtigerunt, quod, heres benedictionis erat pater-
terna, voluisse seacem figere in Palaestina, quae cesserat Chamo fratri, ibi-
que munere fungi Sacerdotis: eamque, unius voluisse oppidi & regiunculae
finibus se includere, cum pater esset & Rex tertiae partis humani generis.

§. 9. Neque contemnenda est illa Pererii in Comment.
ad Genesin, aliorumque ratio, quod Moyses aliquo modo vel ali-
quo in loco indigitare non praetermisisset, si Sem fuisset Mel-
chisedekus: si quidem hoc indicium tam ad historiae, quam
condebatur, lumen, quam ad decus & splendorem cum Semi ipsi-
us, tum gentis suae tanto parente nobilitata plurimum valuisset.

§. 10. Neque obstat nobis aut importat quicquam *Chro-
nologia*, ex qua tamen contrariae sententiae patroni vel maximè
nituntur probare, Semum fuisse Melchisedekum. Qualis
enim est consequentia: Semus vixit tempore Abrami, E. Semus
fuit Melchisedekus? Conf. Walth. in Offic. Bibl. p. 735. & seqq.
Cornelius à Lap. in Pentateuch. p. 156.

§. 11. Neque stringit magis ratio Iudaeorum, quam praec-
ced. §. 3. allegavimus, quamque ipse etiam Cuneus persequitur l. c.
sic dicens: *Res inopinata & miraculi similis est, illo tempore,*
cum Ecclesia unius familiae hereditas esset, extitisse in impia Cana-
naeorum gente eum virum, qui non modò rectum teneret Numinis
cultum, sed Abrahamo quoque, summo Ecclesiae Praefuli & recens in
eas terra oras advecto, caelestia bona precatus impetratusque sit. Si enim
ratio isthaec alicujus esset ponderis, certè non probaret, Mel-
chisedekum fuisse Semum, sed tantum, non fuisse Cananæum.
At verò Cuneus hanc rationem proponens, aliam planè fovet sen-
tentiam, hancque de Semo *fusiilem* dicit *Judaeorum opinionem*, uti
verbae ejus l. c. p. 409. praecedente puncto 2. §. 16. abs nobis alle-
gata disertè commonstrant: ubi etiam diximus, non imminuere
id praerogativas Abrami, quod ipsi in tantum praelatus vir alieni-
gena fuerit, extra ordinem à DEO illuminatus, neque promissis
Abramo factis quicquam praedjudicare: quippe promissio & praer-
ogativa illa Abrahamitica maximè originem Messiae & ordinari-
am pietatis usque ad adventum Messiae successionem spectabat.

PUN.

PUNCTUM V.

Melchisedekum fuisse Cananæum concludit.

§. 1. Probato igitur hactenus, sententiam de Melchisedeko *Semo* aut *Semita*, veritati non esse consentaneam, relinquitur, Melchisedekum fuisse ex *Cananæis*, adeoq; ex *alienigenis* oriundum, ita tamen, ut DEI cognitione extra ordinem imbutus, parentum impietatem deseruerit inq; medio populorū impiorum piè sanctèq; DEUM altissimum coluerit, tanquam Sacerdos יְהוָה לְחֵן *Dei altissimi*, cū alii Sacerdotes Cananæi idolis suis falsisq; Diis sacra sua facerent. Et hanc sententiam non modò superioribus probabiliorem, sed solam esse veram censemus.

§. 2. Neq; parum sententiæ nostræ fidem adstruit, & superiores Hebræorum Arabumq; destruit, quod illa *veteris* quoque *Synagoga* fuerit: duo enim vetustissimi Hebræorum scriptores, qui paulò post CHRISTI adventum vixerunt rerumq; Iudaicarū scientiā excelluerunt (quos *Pererius* l. c. duos omnium Hebræorum doctrinā & eloquentiā facillè principes dicit) *Philo* scil. & *Josephus*, ubicunq; de Melchisedeko verba faciunt, semper de eodem loquuntur, tanquam de homine alienigena & generigenitiq; Iudæorum extraneo. Imo verò *Josephus* l. 7. de B. I. c. 18. *Cananæum* fuisse Melchisedekum & *Cananæorum* Dynastam disertè proficitur. Conf. *Perer. Dissp. ad Gen. p. 541. & Rivet. Exerc. 77. in Gen. p. 301.*

§. 3. Neq; minus sententiam nostram celebrat multitudo, autoritas & nobilitas aliorum Sectatorum, Patrum veterum, scilicet *Epiphanij*, *Theophylacti*, *Theodoret*, *Philastrii*. Et *Hieronymus* quidem plures sententiæ hujus patronos numerans epistolâ sapius citatâ: *verte me*, inquit, *ad Hippolytum, Irenæum, Eusebium, Casariensem & Emisenum, Apollinarium quoq; & Eustathium, & deprebendo horum omnium opiniones diversis argumentationibus & diviticulis ad unum compitum pervenisse, ut dicerent Melchisedekum hominem fuisse Cananæum, Regem urbis Hierosolymæ.* Quibus etiam clariùs patrocinator *Suidas*, à quo in voce *Μελχισεδεκ* annotata hæc legimus latinè reddita: *Quod autem genere Cananæus fuit, valde perspicuum est vel ex regione, cujus erat Dominus, & ex olim*

climate Cananeo, ejus fuit Rex, & ex improbiſſimis Sodomis, quibus erat vicinus. Quin etiam illa Salem, ejus erat Rex, eſt illa celeberrima Hieruſa em.

S. 4. Neq; contenti ſunt nonnulli ſententiæ hujus patroni, generarij dixiſſe, Melchiſedekum fuiſſe Cananæum, ſed ſpectatim quoq; genus ejus & parentes nominare audent. Et laudatus quide n. uſus (cum quo etiam Cedrenus facit in A. mal. p. 22.) originem ejus talem ſtatuit l. c. Ille Melchiſedek Vir Dæmonioleus, ethnicus, genus ducens ex Side filio Regis Egyptiorum & Libyæ. Epiphanius verò hæreſ. ſ. poſtquam verbis ſuprà punct. 2. S. 3. citatis memoraverat, genus ipſius recenſeri ex a iis hominibus, licet ex Iſraelitis non recenſeatur, mox alios illos homines nominat dicens: Apud quosdam Melchiſedeci pater & mater habetur, non autem in expreſſis & genuinis Scripturis. Dixerunt autem quidam, HERACLAN vocari ipſius patrem, matrem verò ASTAROTH, quæ & ASTERIA dicitur. Erat autem hic filius indigenarum, illo tempore in campeſtri regione Saba habitantium.

S. 5. Ecli verò Ravanelus in Bibl. S. ſententiã illam de patre & matre Melchiſedeci, ab Epiphanio relatã, tanquam dubiam, incertã & fabuloſã rejicit; Poſſius tamen l. 2. de orig. & progreſſu idololatriæ c. 21. p. 410. eandem eleganter expoſitam tueri quodammo dō videtur his verbis: Epiphanius hæreſ. ſ. reſert, quosdam Melchiſedeci patrem ſtatuerẽ HERACLAN, matrem verò ASTARTEN ſeu ASTERIAM. Puto eos, qui hoc commenti ſuerunt, illud voluiſſe, Melchiſedeki patrem fuiſſe Solem, matrem Lunam vel terram. Nam & ἡ ἡμετέρα ἡ ἡμετέρα ἡ ἡμετέρα Luna ſ. tellus. Horum omnes filij ſumus, viri ſummates, inſimates, medioximi. Vitalis enim calor nobis eſt à Sole cælog; ; materies autem à terræ & aque globo, in quem Luna maximeq; in humorem impetum eſt. Quod igitur omnium eſt hominum commune, hoc particulatim tribuerunt

Melchiſedeki, neu iquam id facturi, niſi parentes ejus nescirentur.

CAP. II.

De

REGIO MELCHISEDECI OFFICIO

MEMBR. I.

de

MAGNIFICO REGIS TITULO,

§. 1.

Lustratâ in præcedentibus Melchisedeci *Personâ*, ejusq; tum *Nomine & nominis significatione*, tum *Personæ hujus natura & origine* indagatâ, sequitur nunc considerandum ejusdem *officium*, quod quidem geminum fuit, *Regium* nempe ac *Sacerdotale* & utrumq; splendidissimis ab ipso exercitum ornatumq; ætibus, testis est sanctus Historiographus Moses, quo ipso facem prælucente utrumq; seorsim ita expendemus, ut varias easq; gravissimas circa utrumq; moveri solitas quæstiones explanemus.

§. 2. Ad prius verò quod attinet, nempe *Regium* Melchisedeci *officium*, quo de præsentī agendum est capite, satis & distinctè illud commonstrant 1. Magnificus REGIS titulus, 2. illustris REGIÆ SEDIS SCHALEM locus, 3. Munificus REGIS, panem vinumq; proferentis, ACTUS. De prioribus, *titulo & loco* hac vice. TITULUM verò s. appellationem in sacro Codice exhibet vox *מֶלֶךְ*, cui quidem omnes omnino Interpretes eundem scilicet *Regis* significatum tribuunt, ipseq; Apostolus ad Ebræos c. 7. 1. eandem reddit βασιλεὺς; statuendum tamen est, Melchisedecum non ad Monarchicam adspirasse Majestatem, sed ex more gentis illius dicendum esse

F

Re-

DISP. III.
revisa &
recusa

Regulum oppidi Schalem, sive, ut Josephus l. 8. de B. J. exprimit, *Dynastam*. Et tales quoque Reguli Dynastæ procul dubio fuerunt Reges illi finitimi, scilicet Rex Sedomæ, Rex Amorhæ, Rex Adama, Rex Zeboim, Rex Bela s. Zoar, Rex Elam, Rex Gentium, Rex Sinear, & Rex Elassar, de quibus quidem Moses, paulò ante historiam Melchisedeci, formidabilem hanc mentionem habet, quod bellum inter se gesserint; partem tamen victricem denuo prostratam ab Abramo esse, idem Historiographus Moses contestatur.

§. 3. Quæritur verò an vox מלך sit h. l. pars nominis compositi, utי מלך in præcedente nomine *Melchisedek*, ita ut persona illa, de qua hîc agitur, non tantùm appellativè dicta sit *Melchisedek* sed & *Melechschalem*? Nos certè negamus; *Cunæus* verò, qui in tract. suo de Rep. Ebr. l. 3. c. 3, p. 403 per *Melchisedekum* intelligi cupit Dei Filium, specie humana Abramo apparentem, affirmans: duo, inquit, nomina tribuuntur huic summo Regi in Gen. prius est *Melchisedek*, alterum *Melechschalem* non enim illud magis quam hoc existimari nomen proprium debet, l. c. p. 401. Equidem vox *Melech* seorsim posita aliquando in sacris est nomen proprium, e. c. 1. Paral. 9. 25. & hanc quoque formam absolutam, cum gemino sc. Segol, retinet in fine nominum compositorum e. c. *Abimelech* & *Eliamelech*, quorum quidem prius nomen fuit Regum Philistæorum & cujusdam Judicis in Israel, item Sacerdotis cujusdam Abjatharis filii; posterius vero in libro Ruthæ c. 1. invenitur. Ostendunt vero *Cunæi* affectæ formam absolutam מלך ab initio quoque in compositis reperiri. Nobis interim certum est, vocem מלך cum ab initio nominum compositorum ponitur, aliam statim formam, scilicet status affixi, induere, componiq; cum sequente vocabulo, intercedente litera Jod, nominum propriorum compositorum ap. Ebraeos formativa & quasi glutine, mutato propter literam Jod utroque Segol in Scheva, proq; priori ob concursum assumto patach, ut in *Malkisedek*, *Malkischua*, *Malkiram*, *Malkiel* &c. conf. supr. cap. 1. m. 2. §. 2. Non ergo par est utriusq; nominis ratio, dedecetq; profecto *Cunæum*, Philologum ceteroqvi doctissimum, tam *Melechschalem* quam *Melchisedek* nomen Regis hujus proprium existimare.

MEMBR. II.

De SCHALEM, illustri Regiæ sedis
LOCO,

Punctum I. adstruens,

vò Schalem hic non esse nomen appellati-
vum sed proprium.

§. 1. Locus ubi Rex noster sedit vel Regia ejus sedes satis est illustris, diciturq; hic שָׁלֵם *Schalem*. Circa quam vocem quaeritur primò, *an iſtā l. certum alicujus oppidi nomen proprium no- ter, an verò appellativè sit accipienda, & significet integrum, in eo- u- mem sive pacem, à Rad. שָׁלַם compleri, pacem habere &c. Cuneus* certè & Affecclæ ejus perspicientes, validè hanc vocem suæ de filio Dei opiniononi obſtare, largiuntur quidem, *Schalem* aliquod fuisse oppi- dum Cananæ, sed hîc tamen non pro certo loco vel nomine oppi- di proprio, sed appellativè accipiendam, ita ut *Melech Salem* non minus sit Regis hujus nomen quàm *Malchizedek* opinantur. Ita enim *Molineus* Traſtatu supra citato de Vate. l. 4. c. 16. p. 322. Qui *Melchizedekum*, inquit, *volut fuisse ipsum Christum, nolunt Salem esse nomen proprium urbis, sed nomen appellativum, quod pacem significat.* Sed audiamus ipsa Cunnæ verba & rationes ejus, quas legere licet l. c. p. 400. & 401. *Valido, inquit, argumento sese niti arbitran- tur, qui urbem, in qua imperium Rex iste tenuit, fuisse Salem ajunt, quæ sita in Cananaa fuerit, ut non possit hoc Regnum recte nisi hominis intelligi: sed quæro ex istis, annon licebit nobis edicto potius Apostoli, quàm istis credere: Ecce aut diserte: πρῶτον μὲν ἐν μνησὶ μὲν βασιλεὺς δικαισύνης, ὁ παῖς δὲ ἡ βασιλεὺς Σαλῆμ, ὁ ἐστὶ βασιλεὺς εἰρήνης.* Duo nomina tribuuntur huic summo Regi in Gen. prius est *MELCHISEDEC*, alterum *MELECHSALEM*: non enim allud magis quàm hoc existimari nomen proprium deest. Vox *Melech* Hebræis Regem, *Sedec* iustitiam, *Salem* pacem notat. Itaque *Salem* non est nomen urbis, quemadmodum neque *Sedec*, aut eant, qui veteribus erroribus novos superstruunt & in regno Cananaa imagina- riam urbem aliquam *Sedec* collocent. Par enim ratio ejus erit cum stramentitio illo *Salem*. Sed horum levè est. Haftenus ille. Sed profectò leves sunt Cunnæ rationes, imò tantum scrupuli, non scopuli.

S. 2. Prima enim ratio, quā vocem *Melech* Hebræis *Regem* & *Schalem* notare *pacem* prætendit, *Etymologia* abusu iudit: *Schalem* enim, cum appellativè accipitur, non *pacem* notare, sed *salvum* / *incolumem*, Tyronibus in Ebraismo ignotum haut est. Dicendum ergo ex interpretatione Cunnæ non *Schalem* sed *Schalom* fuisset. Conf. *Hakspan*, in Not. Philol. Theol. ad h. l. *Gerhard* ad Gen. c. 14. & 33. Et licet vel maximè, imo ἀμφοῖν, quod dicitur, ipsi largiremur antecedens, quis verò etiam largiretur consequentiam, cuius antè rationem ostendere oportet, quàm stringere nos argumentatio possit. *Apostolus* quidem ad Ebræos (quod ceteroqui Cunnæus ceterique *secundo* opponunt loco, qui vel Spiritum S. vel Filium DEI hunc fuisse Melchisedekū contendunt) τὸ *Schalem* per *pacem*, uti *Sedee* per *justitiam* & *Milech* per *Regem*, interpretatur; sed inde nondum sequitur, quod *Schalem* in se significet *pacem* & præterea hic loci appellativè sit accipiendum. Idem enim *Apostolus* primò vocem ipsam Σαλῆμ bis repetit v. 1. & 2. (quomodo & *Syrus* aliq; Interpp. vetustissimi fecerunt) quod indicio est, *Schalem* hic esse nomen proprium: deinde verò conferens typum cum antitypo Christo, & historiam traducens ad figuram, imò & Radicem vocis respiciens, resolvit nomen hoc proprium in appellativum *pacis*, qualem certè resolutionem nominum in accommodationibus ejusmodi typorum ad antitypos usitatam esse, ita tamen ut natura ipsorum minimè evertatur, industriis Scripturarum scrutatoribus non est ignotum. Possemus id aliis luculentum facere nominibus propriis, quæ passim quidem in Scripturis ad sensum traducuntur mysticum, non tamen suam idcirco naturam exuunt, nisi cuius essent obvia. Conf. supr. c. 1. m. 2. §. 5. & m. 3. punct. 2. §. 15.

S. 3. Denique Cunnæus rationis loco subjungit simile צדק *Sedee*: *Salem*, inquit, non est hic nomen urbis, quemadmodum nec *Sedee*: &c. Sed simile hoc planè est dissimile, maximeq; dispar ratio τῷ *Sedee* & *Schalem*. *Sedee* enim hic est pars nominis compositi: *Schalem* verò non item. Conf. supr. m. 1. §. 3. *Sedee* nunquam est nomen oppidi, neque priscum nomen urbis & ejusdem cum

cum Schalem: quicquid etiam nonnulli sint opinati, teste Drusio ad diff. loca Jos. 10, 1. p. 81. & Jud. 1. 4. p. 160. *Schalem* verò absque omni dubio aliquando est nomen urbis proprium Ps. 76. 3. Adeoque nulla in argumento Cunæi est consequentia: Si Schalem hic statueretur nomen urbis proprium, tunc quoque Sedec tale statuendum, atque ita imaginaria urbs Sedec in Cananæa esset collocanda Quamobrem non minus *schalem* hic est nomen urbis proprium, quàm nomina *Sedom*, *Sinear* &c. quæ paulò ante & post hunc locum reperiuntur, & quorum Reges ibidem nominantur.

Punctum II. ostendens,

Nomen SCHALEM non esse proprium civitatis SICHEM Gen. 33. 18. &c. sed urbis JERUSCHALEM.

§. 1. Ostendit itaque *Schalem* hic non esse nomen appellativum sed proprium, nunc porro quaeritur, *cujusnam urbis hic sit proprium*, utrum illustri illius urbis *Jerusalem*, an vero alius cujusdam? Sunt qui nomen hoc esse urbis in agro Sichemico, quæ & *Siehem* dicatur. Occasionem verò huic opinioni dederunt versiones loci Gen. 33. 18. ubi sequentia habentur verba: **וַיָּבֹאוּ עִירָא וְעַכְשָׁא וְיִכָּרְם** quorum quidem medium **וְיִכָּרְם** multi Interpretes reddunt *In Salem*: LXX enim habent *ἐν Σαλήμ*, Vulg. & Arias: *in Salem*, quomodo & Lutherus: *darnach* ioh. Jacob gen *Salem* zu der Stadt *Siehem*. At verò rectius ita locus vertitur, ut vox **וְיִכָּרְם** sit appellativum notans *salvum*, *incolumem* &c. quam interpretationem amplectitur B. Lutherus in Comment. super Genes. Et facit nobiscum præter *Pagninum* (quem Arias hic malè correxit vocemque in nomen proprium *Salem* mutavit; licet *Waltherus* in Officina Bibl. p. 759. mutationem laudet) *Glossius* in Phil. Sac. l. 4. Tr. 3. obs. 11. in not. & B. *Varenius* noster in Decad. Mos. h. l. aliique, imò ipse Targum Onkelos, qui habet: **וַיָּבֹאוּ עִירָא וְעַכְשָׁא וְיִכָּרְם** h. e. *venit salvus ad civitatem & siehem*. Nolumus tamen hic uti gere rationem, quam *Molinaus* Tract. de Vate l. 4. c. 16 p. 322. contra versionem vulg. pro *Pagnino* illam emendante, adducit his verbis: *Gen. 33. 18. verso vu gata sic habet: transiitque in Salem: Pagninus servius Paraphrasin Chaldaicam hanc versionem emendat, sic vertens: venitque Jacob incolumis. Quem secuti sunt Tremellius & Junius: nec abs re. Nam nomini Salem nulla est præfixa littera servilis, qua præpositionem in vel ad expri-*

F3

nam

mat. Nam ratio hæc Molinæ ficulnea est, siquidem plura in promptu sunt Scripturarum loca, in quibus certe litera servilis, præpositionem indigitaans, nominibus locum significantibus non præfigitur. Vid. Deut. 28. 68. Num. 12. 5. Ps. 2. 12. &c. Conf. Disp. nostra VI. Partis II. in Isaiam §. 4. fin.

§. 2. Notandum vero hic bene est (quod & citata versio Targumica clariùs testatur, quæ nomini proprio שכם præfigit lit. 7 Gen. casus notam) 7d *Sichem* h. l. non esse urbis sed viri, filii Hemor, non enim proprium, de quo conf. Gen. 12. 6. c. 34. 24. ubi civitas hæc non dicitur *Schalem*, sed bis vocatur עיר. i. e. *civitas ejus* sc. viri Sichem, ut adeo perfecta urbis hujus appellatio sit עיר שכם i. e. *urbs Sichem vel Siehemopolis*, quomodo hodie dicitur *Constantinopolis, Adrianopolis, Christianopola* &c. Et talem quoque urbis appellationem hoc in loco (cujus versio vulgata hic corrigitur) expressè dari nobis sufficiat. Quid? quod monente *Drusio* ad diff. loca Gen. p. 115. civitas hæc nuppiam nomine *Sichem* sed ubique עיר שכם sc. *civitas Sichem* appellatur. Relinquitur ergo 7d *Schalem* Gen. 33. non notare urbem aliquam, sed esse appellativum, significans *salvum aut incolumem*, adeoque fundamentum adveriæ opinionis esse ficulneum. Confirmant nos Rabini *Aben Ezra* & *Raschi*, qui similiter locum interpretantur, simulque rationem, cur שם hic sit שם החר, uti loquuntur, i. e. *Appellativum*, notetq; *incolumem* subjungunt, quod scilicet Jacobo, utut mille pericula itineris subierit, non tamen ipsi acciderit haerens aliquod infortunium & damnum, quod ad *Sichemopolim* primò expertus est, in stupratione filiae suæ *Dinæ*, quam historiam *Moses* post hæc annexit: quod salvus *Sichemopolin* venerit corpore, & non amplius claudicaret, salvus *opibus*, & nullam earum fecerit jacturam, excepto munere. quod *Esau* fratri exhibuerat; salvus denique in lege Domini, hujusque non fuerit in idololatria *Labani* domo oblitus.

§. 3. Alii verò, ut *Hieronymus* in Ep. ad *Evagr.* superius citata, per *Schalem* notari h. l. illud putant oppidum, cujus sit mentio Ioh. 3. v. 23. Αἰνὼν ἐγγὺς τῇ Σαλίμ, *Enon* prope *Salim*, & ap. *Bunting.* in *Itiner.* S. Script. p. 74. quodque teste eodem *Hiero.*

Hieronymo ibid. *vicus Salumias* appellatur. Arabibus quoque Muhammedanis hanc probari opinionem, exinde infert Hottingerus Ennead. Dissp. p. 163. quod Keslaeus Melchisedecum *Jordanis Regem* nuncupat. Militantibus verò pro isto oppido Joh. 3. 23. quod vicus Salumias dicitur, *argumento* illud *primo* est, quod in illo oppido etiamnum ostendatur palatium Melchisedeci, ex magnitudine ruinarum veteris operis ostendens magnificentiam, uti refert Hieron. Ep. ad Evagr. Verum respondet Hieronymo Cornelius à Lap. Comment. ad Gen. 14 & Ebr. 7, v. 1. fieri id errore vulgi, neque à Melchisedek conditum sed ejus nomine insignitum vel à Jerobeam vel ab alio posterorum Regum, verisimile esse, idque, ut videtur, hanc de causa, ut scilicet hoc suum palatium celebrarent sitq; Melchisedecum vendicarent, quasi non fuisset in Salem sed in Sichem, ubi ipsi regnabant. Sic enim de Homeri patria certant Græci urbes & quæq; cum sibi vendicant, suamq; civem esse contendit, conf. Walbe- rum in Offic. Bibl. p. 760 seq.

§. 4. Deinde & hoc argumentum opponunt: *Abraham* suos hostes persecutus est uque Dan quæ postea dicta est Casarea; hæc autem vicina est Sichemi, non verò Hierosolymæ. Ita sibi ex Hieronymi Epistola ad Evagr. objicit Cornelius à Lap. Comment. ad Ebr. 7. Ipsa vero Hieronymi verba sic habent: *considerandum quoque, quod Dan* Abrahæ à cede hostium revertenti, quos persecutus est uque ad Dan, quæ hodie Pancas appellatur, non de via Hierusalem sed de oppido Metropoleos Sichem, in itinere fuerit, de quo in Evangelio quoque legimus: *Erat autem Joh. Bapt. in Enon juxta Salim Joh. 3.* Sed respondemus Hieronymo (1) verbis Corn. à Lapide l. c. sic dicentis: *Abraham* revertens à cede Regum redibat ad contrallem Mambræ, ubi habitabat; inde autem non longè aberat à Jerusalem, ad quam licet paulò remotiorem, ire voluit tum ut Deo gratias ageret pro victoria ad præ, idque Hierosolymæ ubi colebatur verus Deus, cum in reliqua Canaan tolerentur idola; tum exitus fama Melchisedeki, qui rex & sacerdos altissimi, illo tempore celeberrimus, Melchisedek vero audire advenire Abramum, eidem benevolentie & honoris causa occurrit. (2) Supponit Hieronymus quod falsum supraq; §. 2. jam refutatum est, scilicet Sichemi civitatem fuisse *Sebalem* ap-
pe-
la

appellatam. Neque (3.) subsistere videtur Hieronymi aliorumq; sententia de loco illo *Dan*, ad quem usque perlecutus hostes est Abraham, quod sc. oppidum fuerit illud, quod primò dicebatur *Law* vel *Leschem* Joh. 19. 47. postea *Dan* Jud. 18. 29. porro *Paneas*, dehinc verò *Cæsarea Philippi*, denique *Meronia*, hodie *Velenas* l. *Belena*. Quomodo enim Moles nominaret oppidum illud *Dan*, cum demum nomen illud aliquot centum annis post Moysi obitum, non ceu jam divinitus revelatum, sed ex eventu oblatum, à Danitis est impositum? Jud. 18. 29. Neque verò quorundam responsio hic subsistit, dicentium, Moysen hanc appellationem Spiritu prævidisse Prophetico sc. per immediatam Sp. S. illuminationem, cujus sc. Amanuensis quidem Moyses fuit, quique eadem illi facilitate, quâ inspiravit præterita, dictare futura posuit, scivisse, Ponamus enim, Moysen illud nomen, quod oppido *Dan* longè postea ex eventu est impositum, è divina inspiratione nosse potuisse; frustra tamen Moyses suis *ספריו*, quibus scribebat, locum nominasset ipsis planè ignotum. Id citco *Dan* h. l. alijs ejusdem nominis locus est stat tendus, adeoq; collectio Hieronymi aliorumq; à loco *Dan* ad *Schalem* civitatem *Sichem* vel *Salim* Joh. 3. 23. nauci est.

§. 5. Nos igitur sententiam Hebræorum præferentes per *Schalem* hic intelligimus urbem *Jeruschalem*, sitam in terra *Canaan*, in qua tunc temporis Abram habitabat, cui obviam fiebat Rex *Schalem* *Melchisedekus*. Ita verò *Targum Onkelos* transtulit: *ירושלם מלכי ארם מלכא* i. e. *Melchisedek Rex Jeruschalem*. *Aben Ezra* & alii hanc interpretationem probant ex Pl. 67. 3. ubi dicitur *ויהי בשרם סכו* *Et sit in Schalem tabernaculum ejus*. Quod verò *David* per *Schalem* intelligat urbem *Jeruschalem*, patet ex vocabulo subsequente *Zion*: & *habitatio ejus in Zion*. Eadem est *Josephi* & *Suida* sententia in locis, præced. cap. 2. m. 4. puncto 4. citatis. Idem communiter Patres docent, nempe *Irenæus*, *Eusebius Cæsariensis*, *Emisenus*, *Apollinarius* &c. teste Hieronymo l. c. ubi dicit, quod hos omnes deprehenderit dicentes, *Melchisedekum hominem fuisse Cananæum, Regem urbis Hierosolymæ*, quæ primum *Salem*, postea *Jebus*, ad extremum *Hierosolyma* sit appellata.

§. 6. De.

§. 6. Deinde & illa Hebræorum Patrumq; sententia de Melchisedeo Rege Jeruschalem vel exinde probabilior videtur, quod sub ingressum filiorum Israel in terram Canaan Rex Jeruschalem fuerit Adonisedek Jos. 10. 1. quod nomen ferè coincidit cum nomine Melchisedek Regis Schalem Abramo occurrens: illud enim Dominum justitie, hoc Regem justitie notat. Unde conjicimus omnium Regum Hierosolymitanorum nomen fuisse Melchisedek vel Adonisedek; quomodo & Reges Egypti primi fuerunt d. & Pharaones, deinde Ptolomæi. Contentuant Rabbinoꝝ Commentarii l. c. Jos. 10. 1. Ex quibus unicum hic producimus Rab. David. Kimchi, cui in locum Josuæ ita commentari adhibuit? ארני צדק כל מלכי ירושלם חיו נקראים בזמן ההוא מלכיצדק או ארניצדק כמו שנאמר ומלכי צדק מלך שלם הנה ירושלם כמו שכתוב ויהי בשלם צדק יסמו ונקראו כן בעבור ירושלם שהיה מקום צדק Adonisedek) Omnes Reges Jeruschalem suere vocati tempore illo Melchisedek, aut Adonisedek: sicut dictum est: Melchizedek Rex Schalem d. e. Jeruschalem, sicut scriptum est Bene in Schalem talerna u n m ojus. Vocati autem sunt ita propter Jeruschalem, quæ est locus justitie.

§. Quid? quod hac interpretatione salutis mysterium magis illustrari videtur, quod scilicet in eadem ipsa urbe Jeruschalem Melchisedek longè antè præfiguravit illum, qui ibidem Sacerdotium illud erat obiturus, quo nobis æternum benediceret, qui que ibidem Rex erat constituendus, juxta Ps. 2. 6. Conf. Walib. in Off Bibl. p. 361.

Punctum III. Coronidis loco evolvens

Originem tam Syllabæ ירושׁלם quæ nomini SCHALEM
in voce JERUSCHALEM præfigitur,
quàm nominis cognatis
MORISAH.

§. II. Quum igitur ex dictis constet, Tō SCHALEM hic esse nomen proprium urbis Jeruschalem, nunc denique disquirere circa
G Regiam

Regiam Melchisedeci sedem lubet, unde huic urbis nomini-
 Schalem præmissa sit Syllaba ירר ut audiat *Jeruschalem*? Eras-
 mus & alii existimant dici Jeruschalem à *Jebus* & *Schalem*, ut sit ex
 nominibus utrisq; veteribus compositum q. d. *Jebuschalem*. Ita enim
 Peterius Comment. ad Gen. *putant*, inquit, *primò dictam esse Sa-*
lem, cum Jebus, postea verò uno ex illis duobus nominibus composito vo-
cabulo appellatam esse Jebusalem, sed melioris soni gratia factum esse
nomen Hierusalem. Verùm probabilius est, syllabam ירר debere ori-
 ginem nomini יהוה יראתו i. e. Deus videbit, vel יהוה יראתו
 i. e. Deus videbitur, *quod Abraham monti indidit Morijab*, in quo
 ille filium suum immolare jubebatur Gen. 22. v. 2. & 14. Primò
 enim id constat, collem istum, qui ab Abrahamo hoc nomine יהוה
 יראתו & postea nomine ejusdem significationis מוריב *Morijab*
 fuit appellatus, posterioribus temporibus intra Hierosolymorum
 moenia conclusum & unà cum aliis quibusdam collibus illud ipsum
 fuisse spatium, cui urbs Jerusalem innitebatur: nam 2. Paral. 3. 2.
 & 1. Paral. 22. v. 18. 26. & 31. expressè dicitur, in monte *Morijab*
 templum fuisse à Salomone edificatum, in eoq; à Davide jam an-
 tè ipsius Dei jussu immolatum, ista quidam parte, quæ area fuit
 Arnanis Jebusitæ. Deinde & illud ex dictis liquidum est, eam ur-
 bem, quæ Jeruschalem posterioribus appellata est temporibus, ini-
 idè & temporibus Davidis; quibus jam audiebat Jerusalem, di-
 ctam nomine fuisse simpliciter *Schalem*, sicut id addita vox Zion pro-
 bat in Psal. 76. 3.

§. 2. Neque verò mirum videri cupiam debet, quomodo
 ex יהוה יראתו factum ירר in voce יהוה: Nam in fabricandis no-
 minibus propriis mirè sibi quandoque indulserunt Hebræi, adeo
 quidem, ut vel una modò Radicalis remanserit, quod inter alia
 ex nomine Samuelis שמואל patet, quod factum ex his: שמואל כהל
 i. e. *petitus à DEO*, 1. Sam. 1. 10. Idem constat ex altero quoq; montis

istius

istius nomine מִרְיָהָ à quo regio *Morijab* nomen àcepit, & in quo Abraham jussus est immolare filium Gen. 22. in quo item templum à Salomone fuit exstructum 2. Paral. 3. Siquidem etiam nomen illud *Morijab* fabricatum est ex nomine יְהוָה יֵרָאֶה *Deus videbit*, sed remotè tamen; proximè vero ex his יָהּ מֵרָאָה *visus* (apparens, manifestatus) *Deus*, quæ sensu ferè congruunt cum illis יְהוָה יֵרָאֶה adeoque una tantum lit. radicalis ex מֵרָאָה vel ejus Radice יֵרָאֶה in nomine מִרְיָהָ *Morijab* remansit.

§. 3. Novimus quidem, circa Etymologiam nominis *Morijab* longe majorem esse interpretum dissonantiam, quàm inter multa solet esse horologia, & quidem (1) *Rabbinos ac Christianos*, quosdam derivare illud à præf. Hiphil יֵרָאֶה *doctus*, Radicis יָהּ q. d. montem יֵרָאֶה *Doctrina Domini*, propterea שֵׁשׁ עָשָׂר יְרָאֶה *quod ab eo exitura sit doctrina* (lex) in mundum: quanquam tunc rectius ex participio Hiphil, quam ex præterito derivaretur, q. d. מִרְיָהָ *docens Dominus*, (2) *Alios Rabbinos* deducere à nomine מִרְיָהָ *Myrrha*, Radicis יָהּ *amarus* fuit, adducto Cantic. 4. 6. מִרְיָהָ הַר הַר, eò quod hic mons tam Abrahamo immolanti, quàm Isaac immolando perquam fuerit amarus (3.) *R. D. Kimbi* deflectere à יֵרָאֶה *irriguus*, fuit, quod terra *Morijah* copiis omnibus abundarit, postquam in eadem gloria Domini habitavit. (4) *Syrum* Interpretem à populis *Amorheis*, quasi hi terræ istius t. t. fuerint possessores, (5) *Alios Rabb. & Christianos* ipsumq; *Lutherum* in gloss. marg. ad h. l. secutos Paraphrasin *Onkelosi & Jonathani* à יָהּ *timor* q. d. מִרְיָהָ *timor, reverentia*, eo quod locus hic templo & cultui divino fuerit destinatus &c. neque diffitemur nonnullas ex istis Etymologiis præcipueq; ultimam probabilitate suâ gaudere; nobis tamen propius ad textum, Gen. 22. 2. & ad nomen יְהוָה יֵרָאֶה quod Abrahamus huic ibidem loco indidit v. 14. accedere illa videtur, quæ nomen *Morijab* ab eadem Radice, à qua nomen יְהוָה יֵרָאֶה quo

montem hunc Abrahamus l.c. insignivit, nempe à **רֶאֱרָא** *vidit* derivat.

§. 4. Quod verò illustris hujus montis nomen **מֹרְיָה** originem debeat Radici **רֶאֱרָא** *vidit*, jam pridem videntur Interpretes, & quidem (1) *Latini*, quippe qui verba Gen. 22. 2. **וְרָאָה אֶת אֶרֶץ מֹרְיָה** vertit: abi tibi in terram *visionis*; quamvis in hoc meritis culpetur, quod nomen divinum **יְיָ** in **מֹרְיָה** neglexerit, cujus tamen neglectus etiam reos deprehendimus Inter preter *Græcos*, qui ceteroqui (2) idem etymon viderunt. Et quidem (a) omnium optimè illud longeque ante Latinum vidit *Symmachus*, vertens *montem* **מֹרְיָה** i. e. *visionis*, cujus adeo *versio* nomen pleno, quod dicitur, sinu amplexus est idem *Latinus* (β) **LXX** reddentes per **ὕψος** i. e. *excelsam*; minus tamen concinnè Radicem illam **רֶאֱרָא** ad ipsum montem applicantes, eo quod *excelsus* proptereaque conspicuus fuerit, eminens ut videri potuerit, (γ) *Aquila* idem cum **LXX** intendens vertit **καθαρά** i. e. *lucidum* eò quod mons iste præ aliis lucidus atque hinc longè lateque conspicuus & aspectabilis fuerit, quomodo hæc versio ferè convenit cum præcedente: quanquam alii **τὸ καθαρόν** reddunt *illuminantem*, respicientes ad Radicem **רָאָה** in *Hiphil*, eo quod in monte *Morijah* templo ibidem exstructo *Oraculum DEI* fuerit & *Spiritus S.* docens & illuminans &c.

§. 5. Quod denique alterum illud nomen divinum **יְיָ** cum nomine **יְהוָה** in fabricandis nominibus propriis permuteur, vel ex unico appareat nomine Regis *Judæ* *Iehojachin*, quod modò sic legitur **יְהוֹיָכִין** *Jehojachin*, ut nomen Dei præponatur, modò ita **יְהוֹנָדָב** *Jehonab*, ut postponatur; modò per *Apharesin* **סֹד** *Sod* **כְּנִיָּהּ** *Conjahn*. Adde nomina *Jehoschua* Ducis *Israelitarum* & *Jesebajab* *Propheta*, quæ ambo *Domini salutem* significant. Sed isthæc

quoque de Etymo nominis *Jerusalem* sufficiant.

neque patrem habuisse neque matrem, sed tantam,
eos in genealogias.

§. 7. Tot igitur tantisq; gaudentes rationi-
toritatibus, contrariam Hieracitarū aliorumq;
tō magis averſamur. Antequam verò ad examē
hic diſſentientium abeamus, monere ad huc
Melchisedekum propterea ἀγασθῆναι dicunt
quam contraxerit nuptias, virgōq; vitam transsegerit.
Epist. ad Philadelph. & juxta Torniellum Jren.
quod sine prole fuerit, uti Hugo Cardinalis ad cap. 7.
enim (verba sunt Tornielli ad annum 218. n. 7.
velatione, de qua nihil pro-sus constat, hæc scire
ea desumere, cum neque ullus alius ex antiquissim
hæc traiderit. Quid? quod vis vocis, paulo ante
modi commenta excludit.

§. 8. Dissentiunt hic Hieracina & alii, quorum
punct. i. meminimus, quiq; Melchisedekum suū
ganr. Isti enim absolute hæc verba ἀπάραι &
unt. Et Cuneus quidem false hic exagitat contra
his verbis: *Profello hoc non est mysteria, sed rerum
stari. Quot enim possem Levitas & Sacerdotes, qu
illustratq; Hæres ex sacris libris recensere, de quor
morie a tum silen-ium est: igitur quod felix faustum
idem figuras Messia habebimus. Sed fallaciam
cto secundum quid ad dictum simpliciter. Nec
chisedecū ex eo tantum figuram typumq; Messia
nec parentes nec genus ejus in Scripturis memor
quod Rex fuit & Sacerdos simul. & quidem Sacer
bu Levi oriundus, nec successore gaudens, imò qu
ritus. optimus ille Verborum mentisq; suæ inter
quali digito per organa sua, Davidem & Apostol
ipsum hunc typum ostendit Ps. no. Ebr. 5. 6. &
Melchisedeci personam & actiones Gen. 14. pro
CHRISTInon fictum nec illatum, nedum conto
tum, disertis quæ verbis in N. T. ostensum, venere
qui nefas ducimus, in aliis quibusvis personis ear*

remerè prolubitu nostro typos effingere, aut præter S. Spiritus intentionem extorquere. Quamobrem non rerum ludibria, sed *myseria* verè solidèqve confectamur, qui cum Apostolo ad Ebræos, posito semel Scripturæ Pl. no. 4. principio, postea conformitates inter Melchisedecum & Christum rimamur. Conf. supr. §. 4.

§ 9. Nihilominus tamen Cunei & sectatorum ejus sententiam tueri videtur *Molineus* in Vate suo l. 4. c. 15. p. 314 & 315. ut ipse præced. c. 14. protestetur, libi animum non esse nostræ refragari sententiam. Ita vero ait: *Nec scrupulum exiguum inquit quod melchisedecus dicitur ἀπαύτως, αὐτῶς ἀγενεαλόγητος: Hac enim sententia, Christus, qui fuit ἀπαύτως quia homo, & αὐτῶς, qui merus fuerit homo, dici non possunt, vocari ita, quia ejus patris & matris, id verò assertores eorum. Oclamant nimis duram sententiam, nunquam à quoquam christifides sum frequenter, cujus pater non nominatus (1) ne quidem simpliciter, quippe qui neque sine genealogiâ abso- lute humanam naturam ca- pte typo Christi Melchisede- ci, sed secundum quid & rela- tive intelliguntur: (2.) Negamus, nostram esse interpretationem, & immediatè subsequens (teste Hieronymo & tribus prælaudatis) exponat, quomodo præced. c. 14. ἀπαύτως, & subsequentes: neque ini- tium dierum, neque finem, rectè sint intelligendæ. Uti enim vox ἀγενεαλόγητος non notat eum, qui genere vel genealogiâ simpliciter caret, sed cujus genealogia vel origo generis non recensetur, quod præced. §. 2. & 3. fuit monstratum: ita hæc ipsa vox argumento est non obscuro, quod præcedenti- um &*